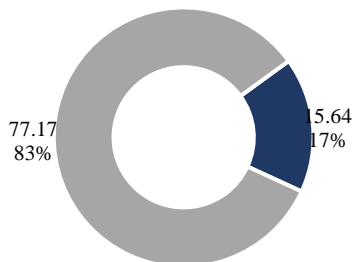

ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ

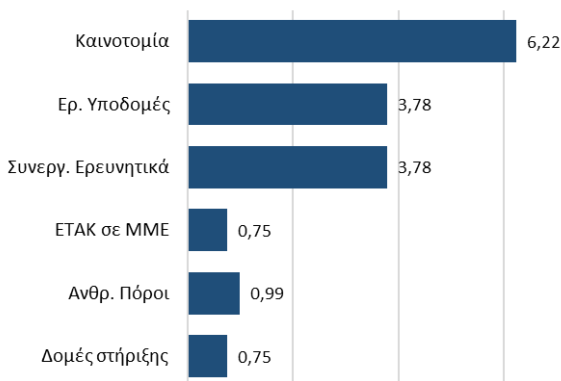
Ποσοστό Δημόσιας Δαπάνης για δράσεις RIS3

■ Δημόσια Δαπάνη για δράσεις RIS3 (εκατ. Ευρώ)

■ Δημόσια Δαπάνη για λοιπές δράσεις ΘΣ1, 2, 3 και 8 (εκατ. Ευρώ)

Μίγμα Πολιτικής RIS3 (Δημ. Δαπάνη, εκατ. Ευρώ)

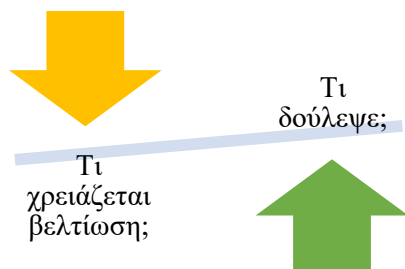

1^ο επίτευγμα

- Ενίσχυση της δικτύωσης μεταξύ της επιχειρηματικής και της ακαδημαϊκής κοινότητας

2^ο επίτευγμα

- Υλοποίηση εμβληματικών παρεμβάσεων

Το σύνολο της Δημόσιας Δαπάνης (ΔΔ) που συμβασιοποιήθηκε από το ΠΕΠ Βορείου 2014-20 για δράσεις που είναι άμεσα συμβατές με τους στόχους της ΠΣΕΕ ανήλθε σε **€15,6 εκατ.**, ήτοι το 30,7% του συνόλου της ΔΔ των Θεματικών Στόχων 1, 2, 3 και 8, εξαιρουμένων των δράσεων ενίσχυσης της ρευστότητας των ΜμΕ λόγω Covid. Εάν συνυπολογιστούν και οι τελευταίες, τότε η αναλογία υπολογίζεται στο **16,7%**.

Η πρώτη έκδοση του ΠΕΠ προέβλεπε την ενεργοποίηση **10** εργαλείων πολιτικής προς υποστήριξη της ΠΣΕΕ. Μέχρι τα μέσα του 2023 είχαν ενεργοποιηθεί 6 απ' αυτά (60%) μέσω 7 προσκλήσεων. Το σημαντικότερο, με όρους Δημόσιας Δαπάνης, αφορούσε την Ενίσχυση υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων για την αξιοποίηση πατεντών, καινοτομιών και νέων παραγωγικών / επιχειρηματικών ιδεών για την βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή / και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων (40% επί του συνόλου της ΔΔ για δράσεις υποστήριξης της ΠΣΕΕ). Η ενεργοποίηση των προσκλήσεων ξεκίνησε το β' εξάμηνο του 2016 και ολοκληρώθηκε το 1^ο εξάμηνο του 2022 (τελευταίες εντάξεις).

Η υλοποίηση του χρηματοδοτικού πλάνου συνάδει με την μεθοδολογία υλοποίησης της ΠΣΕΕ σε δύο φάσεις (1^η ενεργοποίηση δημοσίων φορέων, 2^η ενεργοποίηση ιδιωτικού τομέα), ενώ σε ένα πρώτο βαθμό το Πρόγραμμα πέτυχε να υλοποιήσει τα Εμβληματικά έργα που είχαν οριστεί (Βιομηχανικό κέντρο έρευνας εφαρμογών μαστίχας, ενεργοποίηση Δομής Διακυβέρνησης).

Το κείμενο της ΠΣΕΕ Βορείου Αιγαίου επικεντρωνόταν εξ αρχής στο ΠΕΠ, εξειδικεύοντας και ποσοτικοποιώντας μόνο το τμήμα που αφορούσε αυτό. Υπό αυτή την αίρεση μπορεί να θεωρηθεί ότι πέτυχε σε ικανοποιητικό βαθμό τους στόχους που είχαν τεθεί με το σύνολο των πόρων που διατέθηκαν να ανέρχονται στο 63% των αρχικώς προσυπολογιζόμενων. Η πρακτική αυτή (σχεδιασμός στα μέτρα του ΠΕΠ) φαίνεται να βοήθησε την ΕΥΔ να πετύχει μεγαλύτερη εστίαση.

ΜΙΓΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Από την ΠΣΕΕ στο ΠΕΠ

Η Περιφερειακή Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας με βάση την Έξυπνη Εξειδίκευση της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου σχεδιάστηκε την περίοδο 2013-2015 και εγκρίθηκε στο σύνολό της τον Ιούλιο του 2015.

Ο ορισμός των προτεραιοτήτων για την ΠΣΕΕ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου έγινε με γνώμονα τα ιδιαίτερα γεωγραφικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της, ώστε να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα στο πλαίσιο διαμόρφωσης οράματος για τη μελλοντική της ανάπτυξη.

Το όραμα που διατυπώθηκε στη Στρατηγική αφορά σε «μετασχηματισμό της οικονομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου σε μια ανταγωνιστική οικονομία βασισμένη στην έξυπνη αξιοποίηση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων και ανάδειξη τους σε συστήματα νέας δυναμικής και προοπτικής» και δομείται σε 4 Άξονες Προτεραιότητας:

1. Μηχανισμοί και Μέσα Ενσωμάτωσης της Καινοτομίας και της Επιχειρηματικότητας στην Πραγματική Οικονομία.
2. Ανάπτυξη Αγροδιατροφικού Τομέα.
3. Τουρισμός – Φύση – Πολιτισμός.
4. Νησιά ίσων ευκαιριών.

Ενώ παράλληλα ορίζονται και 3 κλάδοι εστίασης:

1. Αγροδιατροφικός τομέας (Αγροτική Παραγωγή και Μεταποίηση).
2. Τουρισμός - Πολιτισμός.
3. e- οικονομία.

Ανά κλάδο διαμορφώνονται Ειδικοί Στόχοι και ορίζονται Δράσεις και ενδεικτικά προτεινόμενα έργα. Γίνεται αναλυτική παρουσίαση της λογικής της παρέμβασης κάθε στόχου, αναφέρονται πηγές χρηματοδότησης και ορίζονται δείκτες εκροών και αποτελέσματος με αντίστοιχες τιμές στόχου. Γίνεται ευθεία αντιστοίχιση με τους Θεματικούς Στόχους, Άξονες Προτεραιότητας και Επενδυτικές Προτεραιότητες του ΠΕΠ ΠΒΑ.

Η ΔΕΑ υλοποιήθηκε σε δύο φάσεις έως και το 2015. Η πρώτη φάση της διαβούλευσης περιελάμβανε συναντήσεις σε Λήμνο, Λέσβο, Χίο και Σάμο και ταυτόχρονη αποστολή ερωτηματολογίων σε επιχειρήσεις και φορείς, για τα οποία ελήφθησαν 55 απαντήσεις, ενώ στη δεύτερη φάση πραγματοποιήθηκαν 5 θεματικά εργαστήρια (ούζου, μαστίχας, αγροδιατροφή, ελαιόλαδου, τουρισμού). Σύμφωνα με την ΕΥΔ η διαδικασία της ΔΕΑ συνεχίστηκε μέχρι το 2019 και αποτυπώνεται στις προσκλήσεις από το 2017 με την χρηματοδότηση (ΕΠ6) του Βιομηχανικού Κέντρου Εφαρμογών Μαστίχας που προήλθε από την διαδικασία της ΔΕΑ. Συνολικά τα έξι ΕΠ που ενεργοποιήθηκαν σχετίζονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό με την ΔΕΑ και εξειδικεύτηκαν μέσα από αυτή.

Διάρθρωση του Μίγματος Πολιτικής στην πρώτη έκδοση του ΠΕΠ

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζεται η αντιστοίχιση των προτεινόμενων δράσεων, που είχαν προβλεφθεί στην πρώτη έκδοση του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου και τον ειδικό στόχο που αυτές εξυπηρετούσαν, με τα Εργαλεία Πολιτικής της τυπολογίας που εφαρμόζεται στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης.

Πίνακας 1 Διάρθρωση του μίγματος πολιτικής στην αρχική έκδοση του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου.

Εργαλείο Πολιτικής	Προτεινόμενες Δράσεις ΠΕΠ	Ειδικός Στόχος ΠΕΠ (Επενδυτική Προτεραιότητα)
ΕΠ2: Ενίσχυση υποδομών για έρευνα	Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ή / και δημιουργίας ερευνητικών δομών, στους τομείς ενδιαφέροντος της Περιφέρειας	Αναβάθμιση και διεύρυνση του ισχνού ερευνητικού ιστού της Περιφέρειας, για ερευνητική δραστηριότητα, που κατά κύριο λόγο θα εξυπηρετεί τις αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας, σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική RIS 3 - 1a
ΕΠ4: Ενίσχυση ερευνητικών δραστηριοτήτων σε Πανεπιστήμια ή Ερευνητικά Κέντρα	Πιλοτικά ερευνητικά προγράμματα στοχευμένα στις προτεραιότητες της RIS3	Αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για τεχνολογική και μη τεχνολογική καινοτομία - 1b
ΕΠ6: Δραστηριότητες έρευνας στις επιχειρήσεις	Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜΜΕ, ιδιαίτερα στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τουρισμό	Αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για τεχνολογική και μη τεχνολογική καινοτομία - 1b
ΕΠ8: Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων για την υιοθέτηση καινοτομιών	Ενίσχυση υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων για την αξιοποίηση πατεντών, καινοτομιών και νέων παραγωγικών / επιχειρηματικών ιδεών για την βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή / και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων	Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων Ε&Τ και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ - 3a
	Ενίσχυση νέων και υφιστάμενων ΜΜΕ για βελτίωση των παραγωγικών, εμπορικών ή / και διοικητικών τους λειτουργιών με χρήση καινοτομιών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων με τοπικής προέλευσης ενδιάμεσων προϊόντων ή / και πρώτων υλών	Αξιοποίηση της έρευνας / τεχνολογίας και της καινοτομίας από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, ιδιαίτερα για την αύξηση των εξαγωγών - 3d
ΕΠ10: Ίδρυση νέων καινοτόμων επιχειρήσεων	Ενίσχυση της ίδρυσης καινοτόμων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα για την αξιοποίηση τοπικών αγροτικών ή / και αλιευτικών προϊόντων δεύτερης μεταποίησης, με την εφαρμογή καινοτομιών ή / και αποτελεσμάτων τεχνολογίας, καθώς και με δυνατότητα λήψης υποστηρικτικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών	Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων Ε&Τ και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ - 3a
ΕΠ11: Διεθνοποίηση επιχειρήσεων	Ενίσχυση των Επιχειρήσεων για την παραγωγή και προώθηση στο εξωτερικό των ήδη παραγόμενων προϊόντων τοπικής προέλευσης, με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας και τη χρήση καινοτομιών	Αξιοποίηση της έρευνας / τεχνολογίας και της καινοτομίας από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, ιδιαίτερα για την αύξηση των εξαγωγών - 3d

Εργαλείο Πολιτικής	Προτεινόμενες Δράσεις ΠΕΠ	Ειδικός Στόχος ΠΕΠ (Επενδυτική Προτεραιότητα)
ΕΠ12: Ψηφιακή αναβάθμιση επιχειρήσεων	Ενίσχυση επιχειρήσεων για ανάπτυξη ή / και χρήση τεχνολογιών ΤΠΕ, στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες Ενίσχυση των επενδύσεων ηλεκτρονικού εμπορίου (π.χ. ηλεκτρονικό επιχειρείν ή / και digital Marketing).	Διεύρυνση της ανάπτυξης και χρήσης ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένου και του ηλεκτρονικού εμπορίου από τις επιχειρήσεις - 2b
ΕΠ13: Ανάπτυξη δεξιοτήτων ανθρώπινων πόρων για την έξυπνη εξειδίκευση	Ενίσχυση της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου και του mentoring για την ίδρυση και την αρχική λειτουργία των επιχειρήσεων	Μεγέθυνση της επιχειρηματικής βάσης και αύξηση της απασχόλησης - 8iii
ΕΠ14: Επιταχυντής επιχειρηματικών ιδεών	Ενίσχυση ανέργων για ίδρυση ατομικών ή/και εταιρικών επιχειρήσεων	Μεγέθυνση της επιχειρηματικής βάσης και αύξηση της απασχόλησης - 8iii
ΕΠ16: Υποστήριξη τοπικών οικοσυστημάτων καινοτομίας	Δημιουργία και λειτουργία υποστηρικτικών μηχανισμών και μέσων, για ίδρυση ή / και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων (π.χ. φορείς / μηχανισμοί τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης) Επέκταση υποστηρικτικών μηχανισμών για αναβάθμιση και διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους προς την κατεύθυνση υποστήριξης / παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών αξιοποίησης καινοτομιών και χρηματοπιστωτικών εργαλείων από υφιστάμενες και υπό ίδρυση επιχειρήσεις	Αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για τεχνολογική και μη τεχνολογική καινοτομία - 1b Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων Ε&Τ και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ - 3a

Πηγή: Ίδια επεξεργασία από ανάλυση κειμένων της έκδοσης 1.4 του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου.

Στο σύνολο των εργαλείων του πίνακα σημειώθηκαν αλλαγές μεταξύ της αρχικής έκδοσης και των αναθεωρήσεων του ΠΕΠ τόσο σε αριθμό όσο και σε ενεργοποίηση ή μη επενδυτικών προτεραιοτήτων ή και αλλαγών στους ειδικούς στόχους. Από τα παραπάνω δέκα εργαλεία πολιτικής, όπως αναλύεται στην επόμενη ενότητα, ενεργοποιήθηκαν τελικά έξι.

Ενεργοποίηση Εργαλείων Πολιτικής

Γενική εικόνα

Η ένταση της χρηματοδότησης για τους ΘΣ που ενδιαφέρουν την παρούσα (ΘΣ1,2,3 και 8) στην αρχική και πλέον πρόσφατα αναθεωρημένη και ισχύουσα έκδοση του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 2: Εξέλιξη χρηματοδότησης επιλεγμένων Θεματικών Στόχων ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου (σύνολο προϋπολογισμού ΔΔ σε Ευρώ)

Θεματικός Στόχος	Έκδοση 1.4	Έκδοση 7.0	Μεταβολή
ΘΣ1	4.476.442	6.200.000	38,50%
ΘΣ2	4.476.442	5.800.000	29,57%
ΘΣ3	13.429.322	53.000.000	294,66%

Θεματικός Στόχος	Έκδοση 1.4	Έκδοση 7.0	Μεταβολή
ΘΣ8	3.270.696	2.504.191	-23,44%
ΣΥΝΟΛΟ	25.652.902	67.504.191	163,14%

Πηγή: Κείμενα ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου.

Η μεγάλη αύξηση στον προϋπολογισμό της Δημόσιας Δαπάνης για τον ΘΣ3 οφείλεται στην πολιτική ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση των δυσμενών συνθηκών που επέφερε η πανδημία COVID-19, ωστόσο είναι αξιοσημείωτο ότι παράλληλα αυξήθηκαν κατά 38,5% και οι πόροι του ΘΣ1. Η χρηματοδότηση του ΘΣ3 έγινε από το σύνολο των ΘΣ του ΠΕΠ εκτός ΠΕΣΕΕ. Αντίθετα ο ΘΣ8 μείωσε την χρηματοδοτική του βαρύτητα (χωρίς η μείωση αυτή να σχετίζεται αμέσως με τον COVID-19, λόγω Ταμείου).

Ο Πίνακας 3 δίνει την κατάσταση της ενεργοποίησης των ΘΣ ενδιαφέροντος μέσω του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου με ημερομηνία αναφοράς την 13^η Ιουλίου 2023.

Πίνακας 3: Συνολική ενεργοποίηση επιλεγμένων Θεματικών Στόχων ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου.

Θεματικός Στόχος	Αρ. προσκλήσεων	Ενταγμένα	ΔΔ ενταγμένων	ΔΔ συμβασιοποιημένων
ΘΣ1	4	27	8.557.726	8.073.935
ΘΣ2	5	52	8.989.504	8.126.292
ΘΣ3 (εκτός covid)	3	173	33.964.142	33.964.142
ΘΣ3 COVID	1	1863	41.904.911	41.904.911
ΘΣ8	1	2	985.000	746.336
ΣΥΝΟΛΟ	14	2.117	94.401.283	92.815.616

Πηγή: Ίδια επεξεργασία από δεδομένα ΟΠΣ ΕΣΠΑ με ημερομηνία αναφοράς την 13.7.2023.

Στον ΘΣ3 γίνεται ο διαχωρισμός των προσκλήσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID-19 από τις λοιπές δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας για να μπορεί ο αναγνώστης να διακρίνει τις δράσεις στήριξης της επιχειρηματικότητας από τις αντίστοιχες για την επιβίωση των επιχειρήσεων. Το σύνολο της συμβασιοποιημένης δημόσιας δαπάνης για τον ΘΣ3 υπερβαίνει κατά πολύ (+137,5%) τον αντίστοιχο προϋπολογισμό, ενώ πέρα των ενισχύσεων Κεφαλαίου Κίνησης (41,9 εκ ευρώ) σημαντικοί πόροι εκχωρήθηκαν στο ΤΕΠΙΧ (8 εκ, Ευρώ) και την δράση ενίσχυσης της ίδρυσης νέων τουριστικών επιχειρήσεων (19,7 εκ ευρώ). Το ύψος των πληρωμών είναι ικανοποιητικό, υπολογιζόμενο στο 73,36% του ύψους των συμβάσεων, αλλά πολύ καλό σε σχέση με την προϋπολογισμένη δημόσια δαπάνη.

Ο Πίνακας 4 παρουσιάζει τις Προσκλήσεις του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου που είχαν ενταγμένα έργα την 13.7.2023 και κρίθηκαν ως συμβατές με τα Εργαλεία Πολιτικής (ΕΠ) προς υποστήριξη των ΠΣΕΕ που εξετάζονται στο πλαίσιο της παρούσας.

Πίνακας 4: Συνολική ενεργοποίηση Εργαλείων Πολιτικής συναφών με ΠΣΕΕ από το ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου.

Θεματικός Στόχος	Αρ. προσκλήσεων	Ενταγμένα	ΔΔ ενταγμένων	ΔΔ συμβασιοποιημένων
ΘΣ1	4	28	8.557.726	8.073.935
ΘΣ2	1	27	598.450	598.450
ΘΣ3 (εκτός covid)	1	41	6.224.784	6.224.784
ΘΣ8	1	2	985.000	746.336
ΣΥΝΟΛΟ	7	98	16.365.960	15.643.505

Πηγή: Ίδια επεξεργασία από δεδομένα ΟΠΣ ΕΣΠΑ με ημερομηνία αναφοράς την 13.7.2023.

Το ύψος της συμβασιοποιημένης δημόσιας δαπάνης των προσκλήσεων του Πίνακα 4 αντιστοιχεί στο 23,17% του προϋπολογισμού της ΔΔ των ΘΣ ενδιαφέροντος του ΠΕΠ (βλ. Πίνακας 3), ενώ το σύνολο των πληρωμών προς τους δικαιούχους ανέρχεται στο 39,51% της συμβασιοποιημένης δημόσιας δαπάνης.

Στη συνέχεια ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των εργαλείων πολιτικής προς υποστήριξη της ΠΣΕΕ που ενεργοποιήθηκαν μέσω του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου.

ΕΠ2: Ενίσχυση Υποδομών για Έρευνα

Η Πρόκληση 2279/BA_ΕΤΠΑ_1α_45 με τίτλο «Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ή / και δημιουργίας ερευνητικών δομών, στους τομείς ενδιαφέροντος της Περιφέρειας» (βλ. Πίνακας 5) υπήρξε η μοναδική πρόσκληση που εκδόθηκε από το ΠΕΠ ΒΑ στο πλαίσιο της Επ.Π. 1α. Η πρόσκληση απευθυνόταν κυρίως σε τριτοβάθμια ιδρύματα και ερευνητικούς φορείς .

Ο προϋπολογισμός της δημόσιας δαπάνης ήταν €7εκατ.

Πίνακας 5: Δεδομένα ενεργοποίησης ΕΠ4

	2279
Ημερ. Δημοσίευσης	01.9.2019
Αρ. υποβολών	-
Αιτούμενη ΔΔ	-
Αρ. ενταγμένων έργων	9
Ημερ. Ένταξης	03.09.2019
ΔΔ ενταγμένων έργων	4 028 111
Πληρωμές	3 718 640
Προβλ. Ημερ. Ολοκλήρωσης	26.05.2023

Επεξεργασία από δεδομένα ΟΠΣ ΕΣΠΑ και ΕΥΔ ΠΕΠ με ημερομηνία αναφοράς την 13.7.2023

Με την παραπάνω πρόσκληση, το ΠΕΠ στόχευσε «στη χρηματοδότηση με στόχο την αναβάθμιση, συμπλήρωση ή / και επέκταση ή / και δημιουργία ερευνητικών υποδομών στο Βόρειο Αιγαίο για την ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων, με στόχο την υποστήριξη της εφαρμογής της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Ειδικότερα οι δράσεις θα αφορούν κτιριακές υποδομές και εξοπλισμό νέο ή αναβάθμιση και επέκταση υφιστάμενου καθώς και δαπάνες που θα συνεισφέρουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη δραστηριότητας που συμβάλει άμεσα στην επίτευξη του ειδικού στόχου της επενδυτικής προτεραιότητας. ».

Από την παραπάνω διατύπωση είναι σαφές ό,τι η πρόσκληση είναι πλήρως συμβατή με την ΠΣΕΕ. Η πρόσκληση φαίνεται ότι θα ολοκληρωθεί επιτυχώς ως προς το φυσικό και οικονομικό της αντικείμενο.

ΕΠ6: Δραστηριότητες έρευνας στις επιχειρήσεις

Ενεργοποιήθηκαν 2 προσκλήσεις: η 1831/BA_ΕΤΠΑ_1β_K_35 «Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜΜΕ, ιδιαίτερα στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τουρισμό» και η 3901/BA_ΕΤΠΑ_1β_96 «Ενίσχυση των συμφωνητικών συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων έρευνας και καινοτομίας».

Η πρώτη σχετίζεται με την εμβληματική (όπως χαρακτηρίζεται στο κείμενο της στρατηγικής) παρέμβαση δημιουργίας του Βιομηχανικού Κέντρου Έρευνας και Ανάπτυξης Εφαρμογών Μαστίχας, ενώ η δεύτερη υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του πλαισίου de minimis για επιχειρήσεις της Περιφέρειας εντός κλάδων προτεραιότητας όπως αναδείχθηκαν από την ΠΣΕΕ.

Πίνακας 6: Δεδομένα ενεργοποίησης ΕΠ6

	1831	3901	ΣΥΝΟΛΟ
Ημερ. Δημοσίευσης	30.01.2017	01.10.2019	
Αρ. υποβολών	1	28	29
Αιτούμενη ΔΔ	1 299 999	4 780 247	6 030 247

Αρ. ενταγμένων έργων	1	17	18
Ημερ. Ένταξης	01.10.2020	27.05.2021	
ΔΔ ενταγμένων έργων	1 250 000	2 529 615	3 779 615
Πληρωμές	1 248 576	493 244	1 741 820
Προβλ. Ημερ. Ολοκλήρωσης	30.03.2022	31.12.2023	

Επεξεργασία από δεδομένα ΟΠΣ ΕΣΠΑ και ΕΥΔ ΠΕΠ με ημερομηνία αναφοράς την 13.7.2023

Από τα 18 ενταγμένα έργα, βάσει δεδομένων από τον ΕΦΔ, το σύνολο πριμοδοτήθηκε ως ανήκοντα στις προτεραιότητες της RIS3 Βορείου Αιγαίου και λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης. Ο Πίνακας 7 παρουσιάζει τη χωρική κατανομή της χρηματοδότησης βάσει της καταστατικής έδρας κάθε ωφελούμενου στα έργα που εξετάζουμε.

Πίνακας 7: Χωρική κατανομή έργων ΕΠ6

Περιφερειακή Ενότητα	Αριθμός Έργων	Δημόσια (Ευρώ)	Δαπάνη
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1		198 307
ΕΥΒΟΙΑΣ	1		151 850
ΛΕΣΒΟΥ	10		154 200
ΛΗΜΝΟΥ	1		1 304 129
ΣΑΜΟΥ	3		4 247 530
ΧΙΟΥ	5		5 815 566
Γενικό Άθροισμα	21		15 418 233

Πηγή: Ίδια επεξεργασία από δεδομένα ΠΣΚΕ και ΕΦΔ με ημερομηνία αναφοράς την 13.7.2023.

ΕΠ12: Ψηφιακή αναβάθμιση μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Το εργαλείο πολιτικής υπ' αριθμ. 12 ενεργοποιήθηκε μέσω της Πρόσκλησης 4187/BA_ΕΤΠΑ_2β_110 με τίτλο «Ενίσχυση πολύ μικρών, μικρών και μεσάίων επιχειρήσεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου για τον εκσυγχρονισμό τους μέσω της χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ), συστημάτων αυτοματισμού καθώς και επενδύσεων ηλεκτρονικού εμπορίου (π.χ. ηλεκτρονικό επιχειρείν ή / και digital Marketing)».

Η Πρόσκληση αφορούσε σε δράση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας (ως 50.000 ευρώ) για: (α) την αγορά εξοπλισμού ΤΠΕ, (β) λογισμικού (αγορά), (γ) συστημάτων αυτοματισμού (άμεσα συνδεδεμένων με τις ΤΠΕ) και (δ) υπηρεσιών. Η Πρόσκληση απευθυνόταν σε ένα μεγάλο εύρος ΚΑΔ, με ιδιαίτερη αναφορά σε δύο κλάδους της RIS3 (αγροδιατροφή και Τουρισμός – Φύση – Πολιτισμός). Οι δικαιούχοι που ανήκαν στις δύο συγκεκριμένες αλυσίδες αξίας ελάμβαναν bonus στη βαθμολογία των προτάσεών τους.

Η πρόσκληση αναμενόταν να συμβάλει στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας και στην αύξηση της απασχόλησης.

Τα κριτήρια επιλογής των πράξεων ευνοούσαν οριακά¹ τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς που παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυναμική για την Περιφέρεια, σύμφωνα με την RIS3 της Περιφέρειας και τις σχετικές δράσεις επιχειρηματικής ανακάλυψης με βαθμολογική πριμοδότηση προτάσεων στους οποίους ο ΚΑΔ επένδυσης αντιστοιχεί στους οικονομικούς τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής RIS3 του Βορείου Αιγαίου.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η πρόσκληση είναι εν μέρει συναφής με την ΠΣΕΕ. Ο Πίνακας 8 Ενεργοποιήθηκαν 2 προσκλήσεις: η 1831/BA_ΕΤΠΑ_1β_K_35 «Πρώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και

¹ Το κριτήριο της δραστηριοποίησης σε τομείς της RIS3 Βορείου Αιγαίου οδηγούσε σε πριμοδότηση 10% της μέγιστης δυνατής βαθμολογίας.

εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜΜΕ, ιδιαίτερα στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τουρισμό» και η 3901/BA_ΕΤΠΑ_1β_96 «Ενίσχυση των συμφωνητικών συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων έρευνας και καινοτομίας».

Η πρώτη σχετίζεται με την εμβληματική (όπως χαρακτηρίζεται στο κείμενο της στρατηγικής) παρέμβαση δημιουργίας του Βιομηχανικού Κέντρου Έρευνας και Ανάπτυξης Εφαρμογών Μαστίχας, ενώ η δεύτερη υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του πλαισίου de minimis για επιχειρήσεις της Περιφέρειας εντός κλάδων προτεραιότητας όπως αναδείχθηκαν από την ΠΣΕΕ.

Πίνακας 6 παρουσιάζει τα βασικά δεδομένα της Πρόσκλησης.

Πίνακας 8: Δεδομένα ενεργοποίησης ΕΠ12

<i>4187/BA_ΕΤΠΑ_2β_110</i>	
Ημερ. Δημοσίευσης	13.03.2020
Αρ. υποβολών	44
Αιτούμενη ΔΔ	1 047 283
Αρ. ενταγμένων έργων	27
Ημερ. Ένταξης	10.04.2022
ΔΔ ενταγμένων έργων	598 105
Πληρωμές	245 878
Προβλ. Ημερ. Ολοκλήρωσης	30.06.2023

Επεξεργασία από δεδομένα ΟΠΣ ΕΣΠΑ και ΕΥΔ ΕΠ ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου με ημερομηνία αναφοράς την 13.7.2023

ΕΠ08: Υιοθέτηση καινοτομιών από επιχειρήσεις

Το εργαλείο πολιτικής υπ' αριθμ. 08 ενεργοποιήθηκε μέσω της Πρόσκλησης 3943/BA_ΕΤΠΑ_3α_98 με τίτλο «Ενίσχυση καινοτόμων ΜΜΕ».

Η Πρόσκληση αφορούσε σε δράση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας (ως 200.000 ευρώ) για: (α) επενδύσεις σε στοιχεία ενεργητικού, (β) Συμβουλευτικές υπηρεσίες, (γ) Ενισχύσεις για συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις, (δ) Ενισχύσεις Καινοτομίας και (ε) Δαπάνες προσωπικού (Μισθολογικό κόστος νέου προσωπικού).

Η Πρόσκληση προσέφερε βαθμολογικό πλεονέκτημα στο πλαίσιο του κριτηρίου αξιολόγησης 4.1 του Σταδίου Γ' της αξιολόγησης στα υποβαλλόμενα επενδυτικά σχέδια που εμπίπτουν σε ΚΑΔ που αντιστοιχεί στους οικονομικούς τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής RIS3 Βορείου Αιγαίου.

Η πρόσκληση αναμενόταν να συμβάλει στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας και στην αύξηση της απασχόλησης.

Τα κριτήρια επιλογής των πράξεων ευνοούσαν οριακά² τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς που παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυναμική για την Περιφέρεια, σύμφωνα με την RIS3 της Περιφέρειας και τις σχετικές δράσεις επιχειρηματικής ανακάλυψης με βαθμολογική προτεραιότητα στους οποίους ο ΚΑΔ επένδυσης αντιστοιχεί στους οικονομικούς τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής RIS3 του Βορείου Αιγαίου.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η πρόσκληση είναι εν μέρει συναφής με την ΠΣΕΕ. Ο Πίνακας 9 Ενεργοποιήθηκαν 2 προσκλήσεις: η 1831/BA_ΕΤΠΑ_1β_K_35 «Πρώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜΜΕ, ιδιαίτερα στον αγροδιατροφικό τομέα και στον

² Το κριτήριο της δραστηριοποίησης σε τομείς της RIS3 Βορείου Αιγαίου οδηγούσε σε πριμοδότηση 10% της μέγιστης δυνατής βαθμολογίας.

τουρισμό» και η 3901/BA_ΕΤΠΑ_1β_96 «Ενίσχυση των συμφωνητικών συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων έρευνας και καινοτομίας».

Η πρώτη σχετίζεται με την εμβληματική (όπως χαρακτηρίζεται στο κείμενο της στρατηγικής) παρέμβαση δημιουργίας του Βιομηχανικού Κέντρου Έρευνας και Ανάπτυξης Εφαρμογών Μαστίχας, ενώ η δεύτερη υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του πλαισίου de minimis για επιχειρήσεις της Περιφέρειας εντός κλάδων προτεραιότητας όπως αναδείχθηκαν από την ΠΣΕΕ.

Πίνακας 6 παρουσιάζει τα βασικά δεδομένα της Πρόσκλησης.

Πίνακας 9: Δεδομένα ενεργοποίησης ΕΠ08

3943/BA_ΕΤΠΑ_3α_98	
Ημερ. Δημοσίευσης	05.12.2020
Αρ. υποβολών	230
Αιτούμενη ΔΔ	28 453 326
Αρ. ενταγμένων έργων	41
Ημερ. Ένταξης	10.04.2022
ΔΔ ενταγμένων έργων	6 224 784
Πληρωμές	584 552
Προβλ. Ημερ. Ολοκλήρωσης	30.06.2023

Επεξεργασία από δεδομένα ΟΠΣ ΕΣΠΑ και ΕΥΔ ΕΠ ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου με ημερομηνία αναφοράς την 13.7.2023

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα υπήρξε ιδιαίτερα υψηλός αριθμός απόρριψης προτάσεων (εντάξεις : προτάσεις = 1 : 5,6) που οφείλεται κύρια στην κατάθεση πολλών προτάσεων από εταιρίες ενοικίασης τουριστικών σκαφών, οι οποίες στο σύνολο τους κρίθηκαν μη επιλέξιμες.

ΕΠ13: Βελτίωση δεξιοτήτων Ανθρώπινων Πόρων

Το εργαλείο πολιτικής υπ' αριθμ. 13 ενεργοποιήθηκε μέσω της Πρόσκλησης 4660/BA_EKT_8ν_46 με τίτλο «Βελτίωση δεξιοτήτων και επαγγελματικών γνώσεων εργαζομένων σε θέματα καινοτομίας κτλ για την αναβάθμιση επαγγελματικών προσόντων».

Η Πρόσκληση απευθυνόταν σε φορείς για την παροχή συμβουλευτικής και κατάρτισης σε εργαζόμενους με στόχο την αναβάθμιση/ανάπτυξη δεξιοτήτων σε θεματικές όπως ΤΠΕ, καινοτομία. Πιο συγκεκριμένα, η δράση: - αφορά στο σύνολο των κλάδων και τομέων (με έμφαση σε παραγωγικούς τομείς της RIS3 για την ΠΒΑ -Τουρισμός και Αγροδιατροφή) - έχει ως στόχο να αναπτύξει γνώσεις και δεξιότητες και να αναβαθμίσει τα επαγγελματικά προσόντα των συμμετεχόντων στα θεματικά πεδία της καινοτομίας, της διαχείρισης των τεχνολογικών αλλαγών, της εξωστρέφειας, της διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας και της αξιοποίησης των ΤΠΕ. Η σχετική πρόσκληση αναρτήθηκε στις 21/05/2021 και εγκρίθηκαν 2 έργα, συνολικού π/υ 985.000 ευρώ (και τα δύο από φορείς της Λέσβου).

Στο πλαίσιο του ΕΠΑνΕΚ υπήρξε πληθώρα δράσεων σχετικών με τα αντικείμενα του ΕΠ13 με πολύ μεγαλύτερους προϋπολογισμούς. Χωρίς να υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα χωρικής κατανομής των τομεακών έργων στην ΠΒΑ, δεν μπορούσε να γίνει ακριβής εκτίμηση προστιθέμενης αξίας των τριών προσκλήσεων του ΕΠ13. Αναγκαστικά επιχειρήθηκε προσεγγιστική κατανομή με κριτήρια περιφερειακής ΑΠΑ.

ΕΠ16-Υποστήριξη του Περιφερειακού Συστήματος Καινοτομίας

Η Δημιουργία και λειτουργία του μηχανισμού για την υποστήριξη του επιχειρηματικού/παραγωγικού ιστού και την προώθηση της καινοτομίας στη Περιφέρεια υλοποιείται βάσει του έργου που εντάχθηκε με την 3495/BA_ΕΤΠΑ_1β_78 πρόσκληση (έκδοση 05/02/2019) της ΕΥΔ Βορείου Αιγαίου. Κύριοι στόχοι της αναφέρονται στη δημιουργία και λειτουργία δομής δημόσιου χαρακτήρα με σκοπό να παρέχει ενδεικτικά τις κάτωθι υπηρεσίες: 1. Υποστήριξη στην επικαιροποίηση και στον καλύτερο συντονισμό των Δράσεων της Στρατηγικής RIS3, που αφορούν την Διαδικασία της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (Entrepreneurial Discovery) 2. Υποστήριξη των περιφερειακών οργάνων που συμμετέχουν στην διακυβέρνηση της RIS3 3. Υποστήριξη της Περιφέρειας για τον καλύτερο συντονισμό και ενδυνάμωση όλων των φορέων του οικοσυστήματος 4. Υποστήριξη της Περιφέρειας για τη συμμετοχή σε εκδηλώσεις σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό Επίπεδο 5. Ανάπτυξη και Λειτουργία Συστήματος για την αποτίμηση των δεικτών επίτευξης της RIS3 6. Υποστήριξη της λειτουργίας κοινής δομής διαμεσολάβησης μεταξύ των ακαδημαϊκών και ερευνητικών φορέων της ΠΒΑ. 7. Μεταφορά γνώσης και κινητοποίηση του επιχειρηματικού/παραγωγικού ιστού 8. Προετοιμασία για το μέλλον της Στρατηγικής RIS3 – 2020/2030. Ο Εγκεκριμένος προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 750 000 ευρώ,

Συγκεντρωτικά

Το ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου εξειδίκευσε έναν σημαντικό αριθμό εργαλείων που διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της ΠΣΕΕ Σε σχέση με τα εργαλεία πολιτικής που εξετάζονται στην παρούσα αξιολόγηση και είχαν αναγνωριστεί ως ενδεικτικές δράσεις στην πρώτη έκδοση του ΠΕΠ ανά ειδικό στόχο ισχύουν τα εξής:

- 1) Ειδικός στόχος 1.α.1 - Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ή / και δημιουργίας ερευνητικών δομών, στους τομείς ενδιαφέροντος της Περιφέρειας.
 - α) Το ΕΠ2: Είχε σχετικά γρήγορη ενεργοποίηση και έχει επιτύχει τους στόχους σε όρους φυσικού και οικονομικού αντικειμένου.
 - β) ΕΠ4: δεν ενεργοποιήθηκε
- 2) Ειδικός στόχος 1.β.1 - Αύξηση της ιδιωτικής επιχειρηματικής συμμετοχής στο σύνολο της δαπάνης για Έρευνα-Τεχνολογία-Καινοτομία. Ενεργοποιήθηκαν 2 ΕΠ (από τα 4)
 - α) Το ΕΠ6: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, είχε άμεση ενεργοποίηση και έχει κλείσει επιτυχώς ως προς το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο των ενταγμένων έργων. Το 2019 (τέλη) ενεργοποιήθηκε και δεύτερος κύκλος
 - β) Το ΕΠ16: Υποστήριξη τοπικών οικοσυστημάτων καινοτομίας ενεργοποιήθηκε με σχετική καθυστέρηση (προς το τέλος της ΠΕ).
- 3) Ειδικός στόχος 2.β.1- Διεύρυνση της ανάπτυξης και χρήσης ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένου και του ηλεκτρονικού εμπορίου από τις επιχειρήσεις (επενδυτική προτεραιότητα 2c). Ενεργοποιήθηκε με σχετική καθυστέρηση (2020)
 - α) Το ΕΠ 12: Ενίσχυση επιχειρήσεων για ΤΠΕ ενεργοποιήθηκε με περιορισμένη επιτυχία σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους.
- 4) Ειδικός στόχος 3.α.1- Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων Ε&Τ και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ.
 - α) Το ΕΠ8: ενεργοποιήθηκε προς το τέλος της Προγραμματικής Περιόδου, είχε μεγάλη ζήτηση, στοιχείο που ενίσχυσε την προτεραιοποίηση των προτάσεων σε τομείς RIS
 - β) Το ΕΠ10: Ίδρυση νέων καινοτόμων επιχειρήσεων δεν ενεργοποιήθηκε.
- 5) Ειδικός στόχος 3.δ.1 - Αξιοποίηση της έρευνας / τεχνολογίας και της καινοτομίας από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, ιδιαίτερα για την αύξηση των εξαγωγών (επενδυτική προτεραιότητα 3d). Δεν υπήρξε πρόσκληση και συνεπώς δεν υπήρξαν ενταγμένα έργα. Το ΠΕΠ δεν επηρεάζει άμεσα τους δείκτες αποτελεσμάτων του συγκεκριμένου ειδικού στόχου.
 - α) Το ΕΠ11: Διεθνοποίηση επιχειρήσεων δεν ενεργοποιήθηκε.

- 6) Ειδικός στόχος 8.iii.1 - Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
 - α) Το ΕΠ14 δεν ενεργοποιήθηκε.
- 7) Ειδικός στόχος 8.v.1 - Ενδυνάμωση / αύξηση ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με διατήρηση των θέσεων απασχόλησης.
 - α) Το ΕΠ13 ενεργοποιήθηκε στο πλαίσιο της Επ.Π 8v.1 σχετικά αργά.

Ο

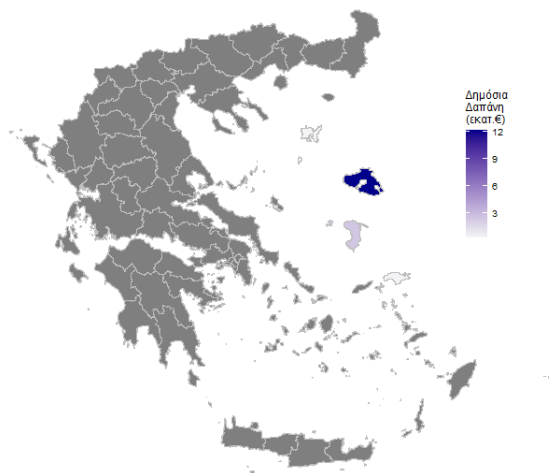
Πίνακας 10 παρουσιάζει τα συγκεντρωτικά δεδομένα ανά Περιφερειακή Ενότητα με όρους συνολικής δημόσιας δαπάνης σε επίπεδο ΠΕ. Επισημαίνεται ως ιδιαιτερότητα ότι ειδικά στον ΘΣ1 η πραγματική κατανομή των πόρων είναι διαφορετική λόγω της διασποράς των σχολών του Πανεπιστημίου Αιγαίου και στα τέσσερα νησιά και του γεγονότος, ότι η συμβασιοποίηση τους γίνεται από τον ΕΛΚΕ που έχει έδρα την Μυτιλήνη. Το ίδιο ισχύει και για τον Μηχανισμό που εδρεύει στην Μυτιλήνη, αλλά καλύπτει περιφερειακές ανάγκες.

Πίνακας 10: Σύνοψη ενεργοποίησης εργαλείων πολιτικής στο Β. Αιγαίο

<i>Περιφερειακή Ενότητα</i>	<i>ΕΠ2</i>		<i>ΕΠ6</i>		<i>ΕΠ16</i>		<i>ΕΠ12</i>		<i>ΕΠ8</i>		<i>ΕΠ13</i>		<i>ΣΥΝΟΛΟ</i>
	<i>Αριθμός Έργων</i>	<i>Δημόσια Δαπάνη (Ευρώ)</i>	<i>Αριθμός Έργων</i>	<i>Δημόσια Δαπάνη (Ευρώ)</i>	<i>Αριθμός Έργων</i>	<i>Δημόσια Δαπάνη (Ευρώ)</i>	<i>Αριθμός Έργων</i>	<i>Δημόσια Δαπάνη (Ευρώ)</i>	<i>Αριθμός Έργων</i>	<i>Δημόσια Δαπάνη (Ευρώ)</i>	<i>Αριθμός Έργων</i>	<i>Δημόσια Δαπάνη (Ευρώ)</i>	<i>Δημόσια Δαπάνη (Ευρώ)</i>
Λέσβου	9	3.783.158	12	1.613.893	1	511.162	5	124.379	34	5.458.494	1	746.336	12.237.422
Λήμνου			1	72.480			3	60.124	3	247.678			380.282
Χίου			5	1.765.741			17	388.537	3	350.631			2.504.909
Σάμου			3	327.505			2	25.064	1	168.000			520.570
Γενικό Άθροισμα		3.783.158		3.779.619		511.162	17	598.105	41	6.224.803	1	746.336	15.643.183

Πηγή: Ίδια επεξεργασία από δεδομένα ΟΠΣ ΕΣΠΑ, ΠΣΚΕ και ΕΦΔ με ημερομηνία αναφοράς την 13.7.2023

Σε απόλυτες τιμές, η ΠΕ Λέσβου (υπο τις δύο αιρέσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω) συγκεντρώνει το 78% του συνόλου της δημόσιας δαπάνης των ενταγμένων έργων, ακολουθούμενη από τις ΠΕ Χίου (16%). Η ανάλυση ανά Δήμο δεν προσφέρει σημαντική πληροφορία καθώς ο αριθμός των Δήμων (αν εξαιρεθούν τα μικρά νησιά) είναι ιδιαίτερα μικρός.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία από δεδομένα ΟΠΣ ΕΣΠΑ, ΠΣΚΕ και ΕΦΔ

Διάγραμμα 1 Η χωρική διάσταση του συνόλου των ενεργών εργαλείων πολιτικής στο Βόρειο Αιγαίο.

Εάν όμως ληφθούν υπόψη αφενός η σχετική κατανομή της παραγόμενης περιφερειακής Ακαθάριστη Προστιθέμενης Αξίας³ και αφετέρου ο πληθυσμός των ΠΕ, τότε έχουμε μια ένδειξη της σχετικής συμβατότητας της έντασης χρηματοδότησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης στις 4 ΠΕ ανάλογα με το παραγωγικό και το πληθυσμιακό τους προφίλ.

- Ο πρώτος δείκτης υπολογίζεται από το πηλίκο $\left(\frac{[\Delta\Delta \text{ πράξεων συναφών με τη RIS3 ανά ΠΕ}]}{[\Delta\Delta \text{ πράξεων συναφών με τη RIS3 στο σύνολο της Περιφέρειας}]} \right) / \left(\frac{[\text{μέση ΑΠΑ ετών 2014-2020 ανά ΠΕ}]}{[\text{Μέση ΑΠΑ ετών 2014-2020 της Περιφέρειας}]} \right)$.
- Ο δεύτερος δείκτης υπολογίζεται από το πηλίκο $\left(\frac{[\Delta\Delta \text{ πράξεων συναφών με τη RIS3 ανά ΠΕ}]}{[\Delta\Delta \text{ πράξεων συναφών με τη RIS3 στο σύνολο της Περιφέρειας}]} \right) / \left(\frac{[\text{πληθυσμός ΠΕ}]}{[\text{πληθυσμός Περιφέρειας}]} \right)$ με βάση την τελευταία απογραφή του 2021.

Πίνακας 11: Σχετική συμβατότητα έντασης δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης με το προφίλ κάθε Π.Ε.

Π.Ε	Σχετική Ένταση	
	ΑΠΑ	Πληθυσμός
Λέσβου	2,65	1,82
Λήμνου	-	0,28
Χίου	1,06	0,60
Σάμου	0,26	0,15

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία από δεδομένα ΕΛΣΤΑΤ

Ο υπολογισμός των δύο δεικτών δείχνει σε ό,τι αφορά στη χρηματοδότηση δράσεων προς υποστήριξη της ΠΣΕΕ, με δεδομένους τους περιορισμούς των κριτηρίων επιλογής των αντίστοιχων προσκλήσεων, φαίνεται να ευνόησε περισσότερο την ΠΕ Λέσβου σε σχέση με τις άλλες ΠΕ, τόσο με πληθυσμιακά κριτήρια, όσο και με κριτήρια οικονομικού μεγέθους. Ο δείκτης Gini, ένα μέτρο της στατιστικής απόκλισης από την ομοιόμορφη κατανομή, υπολογίστηκε σε 0.323 για την κατανομή της δημόσιας δαπάνης ανά Π.Ε., ενώ

³ Η ΕΛΣΤΑΤ δεν παρέχει δεδομένα ΑΠΑ για την ΠΕ Λήμνου και τα ενσωματώνει με αυτά της ΠΕ Λέσβου. Συνεπώς, για η παρούσα ανάλυση γίνεται αθροιστικά για Λήμνο Λέσβο στην ΑΠΑ.

λαμβάνοντας τις σχετικές εντάσεις που παρουσιάζει ο Πίνακας 11, βελτιώνεται σε 0,28 βάσει της ΑΠΑ και σε 0,31 βάσει του πληθυσμού.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Στις ενότητες που ακολουθούν επιχειρείται η σύνοψη των συμπερασμάτων από την επεξεργασία των πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων με στόχο την απάντηση στα αξιολογικά ερωτήματα όπως τέθηκαν στην μεθοδολογία αξιολόγησης. Τα συμπεράσματα θα αποτελέσουν κύρια δεδομένα εισόδου για τη συνολική αποτίμηση του μείγματος πολιτικής που σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε στο πλαίσιο των 13 ΠΕΠ για την υποστήριξη των επιμέρους περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης. Η διαβάθμιση των χρωμάτων στο πεδίο «Επίδοση» (πράσινο, πορτοκαλί και κόκκινο) αντιστοιχίζεται σε πολύ ικανοποιητική, μέτρια και όχι ικανοποιητική επίδοση στο αξιολογούμενο κριτήριο.

Αποτελεσματικότητα

Αξιολογικό Ερώτημα **A1. Σε ποιο βαθμό πέτυχαν οι δράσεις των ΠΣΕΕ τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε επίπεδο δεικτών;**

Επίδοση

Βασικά ευρήματα

Στο ΠΕΠ, έχουν τεθεί δείκτες και στόχοι αποτελεσμάτων για το σύνολο των 5 ειδικών στόχων που σχετίζονται με τη RIS3 και αποτελούν αντικείμενο της παρούσας. Απ' αυτούς, ένας υπερκαλύπτεται, 3 υπολείπονται της τιμής-στόχου και ένας δεν καταγράφει δραστηριότητα. Η συνεισφορά των δράσεων του ΠΕΠ στους δείκτες όπου καταγράφεται υπεραπόδοση είναι μηδενική, με δεδομένο ότι δεν έχουν ενταχθεί δράσεις που να δημιουργούν αποτελέσματα μέχρι το τέλος του 2023 στις αντίστοιχες επενδυτικές προτεραιότητες.

Συσχέτιση των δεδομένων μπορεί να γίνει μόνο για τον δείκτη T2870 (προσωπικό E&A στην Περιφέρεια) όπου τροφοδοτείται από τον CO024. Ωστόσο βάση των στοιχείων ο δείκτης με τιμή βάσης (2011) 743, παρουσιάζει επιδείνωση παρά την συνεισφορά του ΠΕΠ (επίτευξη 2020 = 664), συνεπώς οι 22,6 ερευνητές (σύμφωνα με την τιμή του CO24) δεν καταφέρνουν να δημιουργήσουν αντίκτυπο

Τεκμηρίωση Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει τις πλέον πρόσφατες τιμές επίτευξης για τις τιμές στόχου 2023 στους δείκτες αποτελεσμάτων του ΠΕΠ που συσχετίζονται με τις επενδυτικές προτεραιότητες που εξετάζει η παρούσα.

Δείκτης αποτελεσμάτων (επενδυτική προτεραιότητα)	Στόχος 2023	Τελευταία δεδομένα	Βαθμός Επίτευξης	Πηγή
(1α) Προσωπικό E&A στην Περιφέρεια	750	664	0,89	AIR2022 για το 2020
(1β) Δαπάνη E&A των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ	0,04	0,05	1,25	Τιμή Eurostat για το 2020
(2β) Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ΤΠΕ	35	34	0,97	AIR2022 για το 2020
(3α) ΑΠΑ περιφέρειας (8iii) Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους	2520 165	2.044 -	0,81 -	Eurostat για το 2020 AIR2022 για το 2022

Από τους 5 δείκτες, ένας παρουσιάζει υπερκάλυψη των στόχων και 3 σχετικά καλή επίτευξη (>75%).

Ωστόσο στο σύνολο των δεικτών εκτιμάται ότι η συνεισφορά του ΠΕΠ ήταν αμελητέα, δεδομένης της χρηματοδοτικής βαρύτητας. Δεν θα πρέπει να παραλειφθεί ότι ο ορισμός των τιμών στόχων των δεικτών στο ισχύον προγραμματικό έγγραφο έχει επικαιροποιηθεί σε σχέση με τις τιμές βάσης το 2014, με χρήση νεότερων δεδομένων.

Αξιολογικό Ερώτημα **A2. Σε ποιο βαθμό ήταν αποτελεσματική η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης;**

Επίδοση

Βασικά ευρήματα

Η ΔΕΑ υλοποιήθηκε σε δύο φάσεις έως και το 2015. Κύριο Αποτέλεσμα όλης της διαδικασίας ήταν η έκδοση της πρώτης πρόσκλησης RIS3 και κατόπιν της ένταξης του Κέντρου Έρευνας της Μαστίχας που αναδείχθηκε ως προϊόν της επιχειρηματικής ανακάλυψης

Τεκμηρίωση

Σύμφωνα με δευτερογενή δεδομένα (EEO Group, 2023) προκύπτει ό,τι η εφαρμογή της ΔΕΑ στο Βόρειο Αιγαίο αφορούσε την πρώτη έκδοση πρόσκλησης RIS για το Κέντρο Μαστίχας, καλύπτοντας όλους τους τομείς προτεραιότητας. Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα του δεύτερου κύκλου δημόσιας διαβούλευσης αναδείχθηκε η ανάγκη υποστήριξης των ερευνητικών υποδομών της ΠΒΑ με έμφαση στους τομείς της RIS3, που αποτέλεσε επίσης πρόσκληση RIS3 (η οποία ωστόσο ήταν ήδη προδιαγεγραμμένη). Συνεπώς η τιμή του δείκτη **A2.1.1 = 50%** και **A2.1.2 = 3/5**. Αντίστοιχα έχει αναγνωρισθεί στο Σχέδιο Δράσης ως συνεισφορά του ΠΕΠ στη RIS3, συνεπώς, **A2.2.1 = 50%** και **A2.2.2 = 3/5**. Ο λόγος αριθμός υποβολών / αριθμός εντάξεων ανά πρόσκληση για τις 3 προσκλήσεις που αποτελούν αντικείμενο της αξιολόγησης διαμορφώνεται σε **A2.3.1 = 3,26**, (κυρίως μέσω της υψηλής ζήτησης του ΕΠ8 =5,7).

Αξιολογικό Ερώτημα **A3. Σε ποιο βαθμό η χρονική διάσταση της υποστήριξης από τα ΠΕΠ προς τις ΠΣΕΕ υλοποιήθηκε όπως είχε σχεδιαστεί; Ποιοι ήταν οι παράγοντες που οδήγησαν σε τυχόν αποκλίσεις;**

Επίδοση

Βασικά ευρήματα

Παρά το γεγονός ότι οι δύο πρώτες προσκλήσεις στον Θ.Σ.1 δημοσιεύτηκαν σχετικά γρήγορα, υπήρξε μεγάλη καθυστέρηση στην διαδικασία ένταξης. Μεγάλες καθυστερήσεις εμφάνισαν οι προσκλήσεις στον Θ.Σ.2 και Θ.Σ.8

Τεκμηρίωση

Ο μέσος όρος μεταξύ της έγκρισης της ΠΣΕΕ και της δημοσίευσης των τριών προσκλήσεων που αξιολογούνται είναι **A3.1.1 = 1546 ημέρες**. Οι χρόνοι μεταξύ δημοσίευσης των προσκλήσεων και ένταξης των έργων ήταν μεν συντομότεροι (**A3.1.2 = 156 ημέρες**) αλλά και πάλι θεωρούνται υψηλοί και η μέση διάρκεια των ενταγμένων δράσεων ήταν μεγάλη (μέση διάρκεια υλοποίησης έργων κατά την ένταξη **A3.1.3 = 1862 ημέρες**). Η υψηλή τιμή του A3.1.1. οφείλεται στην ενεργοποίηση ορισμένων προσκλήσεων (στον Θ.Σ. 2 και Θ.Σ. 4, καθώς και του έργου του Μηχανισμού Υποστήριξης) σχετικά αργά. Τα έργα κρατικών ενισχύσεων επηρεάστηκαν κυρίως από εξωτερικούς παράγοντες που επίδρασαν γενικά σε όλες τις περιφέρειες όπως η καθυστέρησης στον ορισμό ΕΦΔ, και τη λειτουργία ΠΣΚΕ, η COVID-19 κ.λπ.).

Αξιολογικό Ερώτημα **A4. Σε ποιο βαθμό πέτυχαν οι δράσεις των ΠΣΕΕ τις αναμενόμενες εκροές;**

Επίδοση

Βασικά ευρήματα Με τα έργα που έχουν αντιστοιχιστεί με τα έξι εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν στο Βόρειο Αιγαίο έχουν συσχετιστεί έξι δείκτες εκροών. Μέχρι τα μέσα Ιουλίου 2023 για τους τρεις απ' αυτούς δεν υπήρξε επίτευξη ενώ οι άλλοι τρεις κινούνται περί το 20%, ποσοστό ιδιαίτερα χαμηλό για έξι μήνες πριν τη λήξη της προγραμματικής περιόδου που συνάδει με το βαθμό ολοκλήρωσης που υπολογίστηκε στο 18,6%. Ο αριθμός των μοναδικών ωφελούμενων είναι 133, και χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα χαμηλός.

Τεκμηρίωση Με βάση δεδομένα από την τελευταία έκθεση προόδου του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου για το έτος 2022 (AIR2022), ως προς την επίτευξη των δεικτών εκροών φαίνεται να ισχύουν τα δεδομένα στον πίνακα που ακολουθεί.

Εργαλείο Πολιτικής	Κωδικός Δείκτη	Τιμή στόχου 2023	Αριθμός Ενταγμένων Έργων με τιμή στο δείκτη	Αριθμός ολοκληρωμένων έργων με τιμή στο δείκτη	Επίτευξη τιμών δείκτη A4.1.1
ΕΠ2	CO24	22	1	1	1,21
ΕΠ6	CO01	120	21	5	0,175
	CO02	20	20	5	1
	CO26	19	19	5	1
	CO28	20	20	5	1
ΕΠ8	CO01	30	41	1	1,37
	CO02	30	41	1	1,37
	CO05	6	41		0,17
	CO08	15	41		3,9
ΕΠ16	CO04	100	1	0	3
	06701	-			-
ΕΠ12	CO01	25	27	21	1,08
	CO02	25	27	21	1,08
ΕΠ13	CO05	30	0	0	0

Με βάση τα δεδομένα του AIR2022, σε σύνολο 89 ενταγμένων έργων που έχουν χαρακτηριστεί ότι ανήκουν στα εργαλεία πολιτικής 2, 6, 8, 12, 16 και 13, φαίνεται να έχουν ολοκληρωθεί τα 27, ήτοι το 30% (**A4.1.2=62**).

Οι ενδείξεις από το ΠΣΚΕ με ημερομηνία αναφοράς τα μέσα Ιουλίου 2023 καθώς και η εκτίμηση της ΔΑ Βορείου Αιγαίου είναι ότι το σύνολο των έργων θα ολοκληρωθεί ως 31/12/2023

Τέλος, όσον αφορά τον αριθμό των μοναδικών ωφελούμενων από τα ενταγμένα έργα στα τρία ενεργοποιημένα εργαλεία πολιτικής, αυτός υπολογίζεται σε **A4.1.3 = 89**

Αξιολογικό Ερώτημα **A5. Ποιοι ήταν οι κύριοι παράγοντες που επηρέασαν τη συνολική αποτελεσματικότητα;**

Επίδοση Δεν έχει εφαρμογή

- Βασικά ευρήματα** Οι παράγοντες που επηρέασαν την αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ (αλλά και υποστήριξης της επιχειρηματικότητας) διακρίνονται σε εξωγενείς όσο και ενδογενείς. Διοικητικοί φραγμοί και προβλήματα σημειώνεται ως ο σημαντικότερος παράγοντας του εσωτερικού περιβάλλοντος ενώ η διπλή κρίση (οικονομική στην αρχή της περιόδου και λόγω πανδημίας στο τέλος της) διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση των δράσεων.
- Τεκμηρίωση** Οι κύριοι παράγοντες που επηρέασαν τη συνολική αποτελεσματικότητα ήταν οι παρακάτω:
- Διοικητικοί φραγμοί και εμπόδια, η έλλειψη προσωπικού και δεξιοτήτων καθώς η έλλειψη κατάλληλων συστημάτων διαχείρισης των έργων.
 - Κακή συνεργασία με ή ανάδραση από τους δικαιούχους στην πρόσκληση που αφορούσε ενίσχυση νέων επιχειρήσεων.
 - Δυσκολία στην προχρηματοδότηση των έργων από πλευράς επιχειρήσεων.
 - Περιορισμοί λόγω της πανδημίας COVID-19 και αδυναμία ρευστότητας (ως το 2020).
 - Χαμηλή αποδοτικότητα ΠΣΚΕ.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας πεδίου, μόνο για το ΕΠ8, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα από την προοπτική των ωφελομένων:

- Η επίδραση της πανδημίας COVID-19 (SQ012 & SQ013) χαρακτηρίστηκε ως μέτρια ή υψηλή από τα 2/3 των επιχειρήσεων (66,7%).
- Η καθυστέρηση στην προκαταβολή προς το Φορέα ή η πρακτική αδυναμία εξασφάλισης προκαταβολής (SQ011) χαρακτηρίστηκε ως έχουσα μέτρια ή υψηλή επίπτωση στο 19% των έργων.
- Η καθυστέρηση στις πληρωμές της δημόσιας δαπάνης προς το Φορέα μετά τους ελέγχους (SQ010) χαρακτηρίστηκε ως έχουσα μέτρια ή υψηλή επίπτωση επίσης στο 19% των έργων.

Αποδοτικότητα

Αξιολογικό Ερώτημα **B1. Σε ποιο βαθμό η ένταση της χρηματοδότησης ήταν επαρκής για να δημιουργήσει επιπτώσεις;**

Επίδοση

Βασικά ευρήματα

Η ένταση της χρηματοδότησης για δράσεις υποστήριξης της ΠΣΕΕ από το ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου ήταν της τάξης του 17%. Ο αρχικός προϋπολογισμός της δημόσιας δαπάνης του ΠΕΠ για το ΘΣ1 είναι περί το 24% της δημόσιας δαπάνης που μόχλευσε η RIS3 Βορείου Αιγαίου από άλλες πηγές του ΕΣΠΑ 2014-2021. Αντίστοιχη είναι η κατάσταση και για το ΘΣ3, με τη συνεισφορά του ΕΠΑνΕΚ ήταν περίπου 1,6 φορές μεγαλύτερη του ΠΕΠ.

Η ανάλυση του μοναδιαίου κόστους ανά δείκτη εκροής έχει σημαντικές διαφοροποιήσεις. Ιδίως σε σχέση με το ΕΠ6 στο οποίο επιδρά η ενίσχυση του Κέντρου Μαστίχας επηρεάζοντας προς τα άνω τις σχετικές τιμές.

Τεκμηρίωση Η ανάλυση που προηγήθηκε για την απάντηση του αξιολογικού ερωτήματος Α.1 νωρίτερα ανέδειξε υπεραπόδοση στους δείκτες αποτελεσμάτων που σχετίζονται με τους ειδικούς στόχους του ΘΣ1 χωρίς ουσιαστική συνδρομή του ΠΕΠ σ' αυτά τα επιτεύγματα.

Εξετάζοντας τη συμβασιοποιημένη δημόσια δαπάνη ανά εργαλείο πολιτικής σε σχέση με το σύνολο για όλα τα ΕΠ και το ΠΕΠ συνολικά. Η ανάλυση έδειξε τα εξής:

Δείκτης B.1.1.1.α

ΕΠ	Συμβασιοποιημένη Δημόσια Δαπάνη	Ποσοστό στη Συμβασιοποιημένη ΔΑ όλων των ΕΠ	Ποσοστό στη Συμβασιοποιημένη ΔΑ των ΘΣ1,2,3,8 του ΠΕΠ
ΕΠ2	3 783 158	24,18%	4,08%
ΕΠ6	3 779 615	24,16%	4,07%
ΕΠ8	6 224 784	3,27%	0,55%
ΕΠ12	598 105	3,82%	0,64%
ΕΠ13	746 336	39,79%	6,71%
ΕΠ16	511 162	4,77%	0,80%
ΣΥΝΟΛΟ	15 643 160	100,00%	16,85%

Από τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα είναι σαφές ότι τα εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν στο Βόρειο Αιγαίο συνεισφέρουν με όρους συμβασιοποιημένης δημόσιας δαπάνης σε πολύ μικρό ποσοστό (**B.1.1.1.β = 16,85%**) στο σύνολο του ίδιου δείκτη για τους ΘΣ1, 2, 3 και 8 του ΠΕΠ συμπεριλαμβανομένων και των δράσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών του Covid. **Συνεπώς, η ένταση χρηματοδότησης των δράσεων υποστήριξης της ΠΣΕΕ Βορείου Αιγαίου μέσω των ενεργοποιημένων Εργαλείων Πολιτικής μπορεί να χαρακτηριστεί ως μέτρια για την επίτευξη των στόχων του ΠΕΠ.**

Η δεύτερη παράμετρος που εξετάστηκε είναι η δημόσια δαπάνη ανά μονάδα εκροής για κάθε δείκτη που σχετίζεται με τα Εργαλεία Πολιτικής που εξετάζουμε. Το μοναδιαίο κόστος υπολογίζεται με βάση τη συμβασιοποιημένη δημόσια δαπάνη για το σύνολο των ενταγμένων έργων και με βάση τις πληρωμές δημόσιας δαπάνης για τα ολοκληρωμένα έργα. Αυτό επιτρέπει να διαπιστωθεί αν και κατά πόσο η ολοκλήρωση επηρεάζει το μοναδιαίο κόστος. Οι υπολογισμοί γίνονται αξιοποιώντας τα δεδομένα που έχουν παρουσιαστεί στο κριτήριο Α.4 παραπάνω.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσής μας φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

ΕΠ	Δείκτης	B1.1.2.α	B1.1.2.β	Διαφορά
ΕΠ2	CO24	142.331	139.903,69	-2%
ΕΠ6	CO01	179.982	365.578,60	103%
ΕΠ6	CO02	188.981	365.578,60	93%
ΕΠ6	CO26	198.927,11	365.578,60	84%
ΕΠ6	CO28	188.980,75	365.578,60	93%
ΕΠ16	CO04	1.703,87		
ΕΠ16	06701			
ΕΠ12	CO01	22.152,02	9.106,57	-59%
ΕΠ12	CO02	22.152,02	9.106,57	-59%
ΕΠ8	CO01	151.824,00	37.818,00	-75%
ΕΠ8	CO02	151.824,00	37.818,00	-75%
ΕΠ8	CO05			
ΕΠ8	CO08			

ΕΠ13

CO05

Εντοπίζονται ισχυρές διαφορές στο μοναδιαίο κόστος επένδυσης τόσο στο ΕΠ6, όσο και στο ΕΠ12, όπου τα έργα που υλοποιήθηκαν ανήλθαν στο 25% της μέγιστης χρηματοδότησης ανά επιχείρηση. Η υπέρβαση στο ΕΠ6 οφείλεται στον μη περιορισμό περί ενισχύσεων ήσσονος σημασίας για το εμβληματικό έργο του Κέντρου Μαστίχας. Αν αυτό εξαιρεθεί δεν παρατηρείται σημαντική απόκλιση μεταξύ των λοιπών έργων του ΕΠ6.

Και οι δύο δείκτες θα αξιολογηθούν συγκριτικά στο σύνολο των περιφερειών για εξαγωγή περαιτέρω συμπερασμάτων.

Αξιολογικό Ερώτημα **B2. Αξιοποιήθηκαν πιθανές συνέργειες ή οικονομίες κλίμακας με τομεακά ή ευρωπαϊκά προγράμματα;**

Επίδοση

Βασικά ευρήματα
Τεκμηρίωση

Συνέργειες εντοπίζονται μόνο στον τομέα της Μαστίχας. Σε άλλους τομείς δεν εντοπίζονται εμφανείς συνδέσεις.

Παρά το γεγονός ό,τι υπήρχαν δυνατότητες συνεργειών με εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν σε εθνικό επίπεδο, οι μοναδικές συνέργειες του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου με το ΕΠΑΝΕΚ αφορούσαν στη χρηματοδοτική συνδρομή του στις προσκλήσεις «Συμμετοχή Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών στο Ταμείο Επιχειρηματικότητας II» και «Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων». Και οι δύο αφορούσαν το ΘΣ3, ενώ η δεύτερη εξ' αυτών, λόγω στόχευσης, δεν είναι σχετική με την περιφερειακή προτεραιότητα «Δημιουργικός Τουρισμός». Στο ΕΔΚ εντοπίζεται το έργο «Ενίσχυση της καλλιέργειας μαστιχόδεντρων με μοχλό τη χρήση καινοτόμων μοριακών μεθόδων» που συνάδει με το εμβληματικό έργο της περιφέρειας.

Παραδείγματα παρόμοιων με τα ενεργοποιημένα εργαλεία πολιτικής του ΠΕΠ στο ΕΠΑΝΕΚ είναι τα ακόλουθα:

- 1) ΕΠ2:
 - α) Πρόσκληση 031: «Δράση στρατηγικής ανάπτυξης Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων»
- 2) ΕΠ 6: Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ (Α και Β Κύκλος)
- 3) ΕΠ8:
 - α) Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων
 - β) Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους σε νέες αγορές
 - γ) Ποιοτικός Εκσυγχρονισμός
- 4) ΕΠ12:
 - α) Ψηφιακό Άλμα / Ψηφιακό Βήμα

Συνοχή

Αξιολογικό Ερώτημα

Γ1. Σε ποιο βαθμό τα εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν επικαλυπτόταν με αντίστοιχα που ενεργοποιήθηκαν μέσω των τομεακών προγραμμάτων, ιδίως του ΕΠΑΝΕΚ;

Επίδοση

Βασικά ευρήματα Ως προς τη χρονική διάσταση δεν υπήρξαν επικαλύψεις μεταξύ ομοειδών εργαλείων πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν από το ΠΕΠ και το ΕΠΑνΕΚ. Δεν τίθεται θέμα εσωτερικού ανταγωνισμού λόγω της διαφορετικής στόχευσης των αντίστοιχων προσκλήσεων

Τεκμηρίωση Ως προς τη χρονική επικάλυψη μεταξύ προσκλήσεων ομοειδών ΕΠ που ενεργοποιήθηκαν από το Περιφερειακό και το εθνικό σκέλος:

- 1) ΕΠ6: Θεωρητικά υπάρχει «επικάλυψη» 97 ημερών της πρόσκλησης 1831/BA_ΕΤΠΑ_1β_K_35 με τον πρώτο κύκλο του ΕΔΚ (η Πρόσκληση του ΠΕΠ είναι πρωθύστερη), ωστόσο η συγκεκριμένη πρόσκληση απευθύνεται στο εμβληματικό έργο του Κέντρου Μαστίχας κατά συνέπεια δεν τίθεται θέμα ανταγωνισμού με το ΕΔΚ.
- 2) ΕΠ08.
 - α) Η πρόσκληση 3428/019ΚΕ «Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων» προηγήθηκε της αντίστοιχης πρόσκλησης του ΠΕΠ χωρίς να επικαλύπτονται χρονικά.
 - β) Η πρόσκληση 1390/ΚΕ04 «Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους σε νέες αγορές» προηγήθηκε κατά πολύ της αντίστοιχης του ΠΕΠ, χωρίς να επικαλύπτονται χρονικά.
 - γ) Η πρόσκληση 2953/018ΚΕ «Ποιοτικός εκσυγχρονισμός» προηγήθηκε κατά πολύ της αντίστοιχης του ΠΕΠ, χωρίς να επικαλύπτονται χρονικά.
- 3) ΕΠ13:
 - α) Η πρόσκληση 4660/BA_ΕΚΤ_8ν_46 επικαλύπτονται σχεδόν στο σύνολο της με προσκλήσεις «Βελτίωση δεξιοτήτων και επαγγελματικών γνώσεων εργαζομένων σε θέματα καινοτομίας κτλ για την αναβάθμιση επαγγελματικών προσόντων» με παραπλήσιες δράσεις του ΕΠΑνΕΚ και του ΕΠΑΝΑΔ. Ωστόσο θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι υπάρχει μεγάλης ομάδας στόχου (εργαζόμενοι) και της δεδομένης αδυναμίας κάλυψης του συνόλου των αναγκών.

Συνεπώς, όσον αφορά τη χρονική επικάλυψη με αντίστοιχα εργαλεία πολιτικής του ΕΠΑνΕΚ, το σύνολο των ομοειδών προσκλήσεων του ΕΠΑνΕΚ προηγήθηκε χρονικά εκείνων του ΠΕΠ, συνεπώς **Γ1.1.1 = 353**.

Ως προς την θεματική επικάλυψη των προσκλήσεων για τα ΕΠ που ενεργοποιήθηκαν στη σε σχέση μ' εκείνα του ΕΠΑνΕΚ σημειώνουμε τα εξής:

- ΕΠ2. Στο ΕΠΑνΕΚ ξεχωρίζουν οι προσκλήσεις 031 «Δράση στρατηγικής ανάπτυξης Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων» (29/07/2016), η 039 «Ενίσχυση των υποδομών Έρευνας και Καινοτομίας» (29/07/2016) και ο δεύτερος κύκλος της 039, η 088 «Ενίσχυση των υποδομών Έρευνας και Καινοτομίας - Β' Κύκλος» (22/12/2017). Στις ερευνητικές υποδομές υπήρξε συμπληρωματικότητα καθώς οι αντίστοιχες προσκλήσεις του ΕΠΑνΕΚ ενίσχυαν ΕΥ του οδικού Χάρτη, ενώ από το ΠΕΠ ενισχύθηκαν, επίσης ερευνητικά έργα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου με στόχευση την εφαρμοσμένη έρευνα αποκλειστικά σε τομείς ενδιαφέροντος της ΠΣΕΕ.
- ΕΠ8. Οι τρεις προσκλήσεις που αναφέρονται παραπάνω θεωρούνται ως ανταγωνιστικές σε κάλυψη με την αντίστοιχη του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου.
- ΕΠ6. Έχει αναφερθεί παραπάνω

Γενικά κρίνεται ότι οι χρονικές επικαλύψεις ήταν μικρές, πλην του ΕΠ13, όπου ήταν αναπόφευκτη λόγω του μεγάλου αριθμού προσκλήσεων.

Αξιολογικό Ερώτημα **Γ2. Σε ποιο βαθμό τα εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν μέσω των ΠΕΠ επικαλύπτονταν με αντίστοιχα που ενεργοποιήθηκαν εκτός των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ);**

Επίδοση ●

Βασικά ευρήματα Με επιφύλαξη τριών καθεστώτων του Αναπτυξιακού Νόμου και του SME Instrument, δε φαίνεται να υπάρχει επικάλυψη μεταξύ των εργαλείων πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν από το ΠΕΠ με αντίστοιχα εντός των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων. Δεν έχουμε δεδομένα που να μπορούν να οδηγήσουν σε αξιολογικά συμπεράσματα.

Τεκμηρίωση ΕΠ2 και ΕΠ6. Σε έργα στο πλαίσιο του Horizon 2020 (διακρίνεται ως επιλέξιμη δαπάνη η αγορά επιστημονικού εξοπλισμού και η βελτίωση υποδομών, αλλά σε μικρό βαθμό σε σχέση με τις υπόλοιπες κατηγορίες δαπανών. Ορισμένες προσκλήσεις του ΕΛΙΔΕΚ επίσης υποστήριζαν την προμήθεια επιστημονικού εξοπλισμού, αλλά η στόχευση των έργων ήταν εντελώς διαφορετική.
ΕΠ8: Ο Αναπτυξιακός Νόμος (ιδίως καθεστώτα «Ενισχύσεις Μηχανολογικού Εξοπλισμού», «Νέες Ανεξάρτητες ΜΜΕ», «Ενισχύσεις Καινοτομικού Χαρακτήρα για ΜΜΕ» και «Επιχειρηματικότητα Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων») μπορεί να είναι εν δυνάμει ανταγωνιστικό εργαλείο πολιτικής σε σχέση με το ΕΠ8 για θέματα τεχνολογικού εκσυγχρονισμού αλλά δεν έχουμε διαθέσιμα στοιχεία για να εκτιμήσουμε την επίπτωσή του.

Συνάφεια

Αξιολογικό Ερώτημα **Δ1. Σε ποιο βαθμό τα εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν από τα ΠΕΠ κάλυπταν τις διαπιστωμένες ανάγκες που αναφέρονται στις ΠΣΕΕ;**

Επίδοση ●

Βασικά ευρήματα Ενεργοποιήθηκαν 6 από τα αρχικά προβλεπόμενα 10 εργαλεία πολιτικής (60%). Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΠΣΕΕ Βορείου Αιγαίου επικεντρωνόταν στο ΠΕΠ και δεν αποτιμούσε δράσεις σε άλλα προγράμματα, τουλάχιστον ποσοτικά κρίνεται ι θετικό όσον αφορά την κάλυψη των διαπιστωμένων αναγκών που αναφέρονται στην ΠΣΕΕ.

Τεκμηρίωση Η ΠΣΕΕ του Βορείου Αιγαίου είχε προϋπολογίσει τη συνδρομή συνολικά δέκα ειδικών στόχων του ΠΕΠ στις ανάγκες της, με συνολικό προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης για τη συνδρομή αυτή της τάξης των €11,7εκατ. Μέχρι τον Ιούλιο του 2023, καταγράφεται συνδρομή από 6 ειδικούς στόχους με συμβασιολογημένη δημόσια δαπάνη της τάξης των €15,3εκατ. ή 131% της επιδιωκόμενης. Ποιοτικά ωστόσο καλύπτει κλάσμα των διαπιστωμένων αναγκών καθώς δράσεις όπως clusters εξαγωγών, ενίσχυση υφισταμένων επιχειρήσεων για επαναπροσδιορισμό του επιχειρ. Μοντέλου, Ερευνητικό Πρόγραμμα ανάδειξης νέων προϊόντων (ΠΟΠ/ΠΓΕ) κ.α. δεν μπόρεσαν να ενεργοποιηθούν.

Αξιολογικό Ερώτημα **Δ2. Σε ποιο βαθμό οι επενδύσεις των ΠΕΠ μέσω των ΘΣ1,2,3 και 8 τροφοδότησαν δράσεις που υποστήριζαν τις ΠΣΕΕ;**

Επίδοση

Βασικά ευρήματα Οι δράσεις που εξυπηρετούν τους στόχους της έξυπνης εξειδίκευσης παρουσιάζουν υψηλές τιμές στην αναλογία χρηματοδότησης προς το σύνολο των δράσεων στους ΘΣ 1 και 8, σε αντίθεση με τους άλλους δύο ΘΣ.

Τεκμηρίωση Υπολογίστηκε η αναλογία ενταγμένων έργων σχετικών με την ΠΣΕΕ ως προς το σύνολο των έργων στους ΘΣ 1, 2, 3 & 8 και η αναλογία της δημόσιας δαπάνης με τον ίδιο τρόπο, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι δράσεις στήριξης επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19.
Η συνολική αναλογία έργων προς υποστήριξη της ΠΣΕΕ προς το σύνολο των ενταγμένων είναι στο 38,43% και η αντίστοιχη της δημόσιας δαπάνης ανέρχεται σε 33,36% με την παρακάτω ανάλυση ανά ΘΣ:

Θεματικός Στόχος	Δ2.1.1	Δ2.1.2
ΘΣ1	100%	100%
ΘΣ2	51,9%	7,4%
ΘΣ3 (εκτός Covid)	23,7%	18,3%
ΘΣ8	100%	100%

Εάν συνυπολογιστούν όμως και οι δράσεις υποστήριξης των επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας τότε οι τιμές μειώνονται αισθητά (Δείκτης Δ.2.1.1=4,63% και Δ.2.1.2=17,34%).

Προστιθέμενη Αξία

Αξιολογικό Ερώτημα **Ε1. Σε ποιο βαθμό θα είχαν επιτευχθεί οι στόχοι των ΠΣΕΕ χωρίς την υποστήριξη των ΠΕΠ;**

Επίδοση

Για το σύνολο των εργαλείων πολιτικής που εφαρμόστηκαν από το ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου εκτός του ΕΠ16 (μηχανισμός) υπήρξαν αντίστοιχες προσκλήσεις από τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα. Αυτό αποτυπώθηκε και στην έρευνα πεδίου, όπου φάνηκε ότι το ΠΕΠ δεν αποτέλεσε τη μοναδική πιθανή πηγή χρηματοδότησης ειδικά των επιχειρήσεων.

Τεκμηρίωση Για την εκτίμηση της προστιθέμενης αξίας των εργαλείων πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν από το ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου υπολογίστηκε ο λόγος της έντασης ενίσχυσης των ενταγμένων έργων στο ΠΕΠ σε σχέση με τα ενταγμένα από ομοειδείς προσκλήσεις. Τα αποτελέσματα έχουν ως εξής:

- 1) ΕΠ2. Στην ομοειδή πρόσκληση 1617/031 «Δράση στρατηγικής ανάπτυξης ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων» του ΕΠΑνΕΚ, δεν υπήρξε δικαιούχος από την ΠΒΑ.
- 2) ΕΠ6. υπήρχαν συνολικά 21 ενταγμένα έργα στο ΕΠΑνΕΚ με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης €4,08εκατ.
- 3) ΕΠ8: Στο πλαίσιο των προσκλήσεων «Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων» και «Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους σε νέες αγορές» εντάχθηκαν συνολικά 140 έργα στο Βόρειο Αιγαίο με συνολική ΔΔ ύψους € 8,55 € εκατ.
- 4) ΕΠ12: Στο πλαίσιο των προσκλήσεων Ψηφιακό Άλμα / Ψηφιακό Βήμα του ΕΠΑνΕΚ εντάχθηκαν 103 έργα στο Βόρειο Αιγαίο με συνολικό ύψος ΔΔ € 1,46 € εκατ.

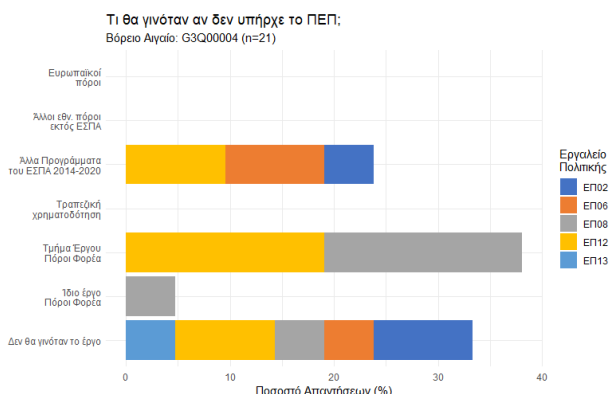
- 5) ΕΠ13: Σε 8 σχετικές προσκλήσεις εντάχθηκαν δικαιούχοι του Βορείου Αιγαίου με σύνολο ΔΔΕ3,68εκατ. (από στοιχεία του ΟΠΣ/ΕΣΠΑ δεν μπορεί να εξαχθεί ο ακριβής αριθμός δικαιούχων ανά Περιφέρεια).

Αφού λάβαμε υπόψη τους κοινούς ωφελομένους από ΠΕΠ και ΕΠΑΝΕΚ, καταλήγουμε στον υπολογισμό των δύο δεικτών ως εξής:

ΕΠ	ΠΕΠ	Τομεακά	Ε2.1.1	Δικαιούχοι ΠΕΠ	Δικαιούχοι τομεακά	Ε2.1.2
ΕΠ02	3 783 158			7		
ΕΠ06	3 779 615	4 082 000	48.08%	21	21	50%
ΕΠ08	6 224 784	8 550 596	42.13%	41	140	22,65%
ΕΠ12	598 104	1 457 567	29,10%	27	90	23,08%
ΕΠ13	746 336	3 678 165	16,87%	2	-	
Σύνολο	15 131 997	17 768 328	45,99%	98	251	28.08%

Μια ακόμη παράμετρος που εξετάστηκε σχετίζεται με την γνώμη των ωφελομένων σε ό,τι αφορά στην ερώτηση της έρευνας πεδίου «τι θα γινόταν εάν δεν υπήρχε το ΠΕΠ». Από τις απαντήσεις (21 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια) φαίνεται ότι:

- οι επιχειρήσεις που ενισχύθηκαν για εισαγωγή καινοτομίας (ΕΠ8) ή ΤΠΕ (ΕΠ12)

θα ήταν διατεθειμένες να υλοποιήσουν την επένδυσή τους εκτός ΠΕΠ (είτε με ίδιους πόρους είτε από άλλες δράσεις ΕΣΠΑ) σε μεγάλο ποσοστό

- για το ΕΠ2 το ΠΕΠ προσέφερε ουσιαστική συνδρομή καθώς η πλειοψηφία δεν θα προχωρούσε στην επένδυση
- για το ΕΠ6 οι επιχειρήσεις θα κατέφευγαν σε τομεακά ανταγωνιστικά (για παράδειγμα ΕΔΚ)
- ο μηχανισμός είναι προφανές ότι μόνο από το ΠΕΠ θα μπορούσε να ενισχυθεί καθώς δεν υπήρχαν εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης.

Επιπτώσεις

Αξιολογικό Ερώτημα ΣΤ1. Σε ποιο βαθμό οδήγησαν οι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης που ενισχύθηκαν από τα ΠΕΠ στα αναμενόμενα άμεσα και μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα;

Επίδοση

Βασικά ευρήματα Τα αποτελέσματα της έρευνας πεδίου αφορούν τα ΕΠ2, ΕΠ6, ΕΠ8, ΕΠ12 και ΕΠ13. Τα αναμενόμενα άμεσα αποτελέσματα έχουν επιτευχθεί σε ποσοστό 74% (ΕΠ2), 95% (ΕΠ6), 57% (ΕΠ8), 55% (ΕΠ12) και 0% (ΕΠ13) των έγκυρων απαντήσεων, ενώ αντίστοιχα τα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα έχουν επιτευχθεί ή αναμένεται να επιτευχθούν σε ποσοστό 88% (ΕΠ2), 95% (ΕΠ6), 97% (ΕΠ8), 92% (ΕΠ12) και 67% (ΕΠ13) των έγκυρων απαντήσεων.

Τεκμηρίωση Η έρευνα πεδίου απευθύνθηκε σε συνολικά 95 ωφελούμενους, 7 για το ΕΠ2, 18 για το ΕΠ6, 41 για το ΕΠ8, 26 για το ΕΠ12, 2 για το ΕΠ13 και 1 για το ΕΠ16. Για τα ΕΠ2, ΕΠ6, ΕΠ8, ΕΠ12 και ΕΠ13, οι ληφθείσες απαντήσεις καθιστούν το δείγμα θεωρείται επαρκές (>10%).

Ως έγκυρες απαντήσεις θεωρούνται εκείνες που δεν έχουν χαρακτηριστεί ως «Μη εφαρμόσιμο» για κάθε υποερώτημα.

Ο βαθμός επίτευξης κάθε άμεσου αποτελέσματος κυμάνθηκε:

- Για το ΕΠ2 από 0% ως 100% (με το 75% των απαντήσεων να καταγράφουν επίτευξη άνω του 61%).
- Για το ΕΠ6 από 67% έως 100% (με το 89% των απαντήσεων να καταγράφουν πλήρη επίτευξη).
- Για το ΕΠ8 από 0% ως 100% (40% των απαντήσεων καταγράφουν επίτευξη μικρότερη του 41% και μόλις το 57% άνω του 61%).
- Για το ΕΠ12 από 20% έως 88% (44% των απαντήσεων καταγράφουν επίτευξη μικρότερη του 41% ενώ άνω του 61% καταγράφεται σε ποσοστό 38%)
- Για το ΕΠ13 ο βαθμός επίτευξης είναι 0%.

Οι βαθμοί επίτευξης και αναμονής επίτευξης κάθε μεσοπρόθεσμου αποτελέσματος για κάθε ΕΠ είναι υψηλοί, από 30% μέχρι 100% εκτός από το ΕΠ13 όπου η επίτευξη κάθε μεσοπρόθεσμου αποτελέσματος είναι μηδενική ενώ αναμένεται να επιτευχθεί το 67% στο μέλλον.

Ο δείκτης ΣΤ.1.1.1 υπολογίστηκε για το ΕΠ2 σε 74%, για το ΕΠ6 σε 95%, για το ΕΠ8 σε 57%, για το ΕΠ12 σε 55% και για το ΕΠ13 σε 0%.

Ο δείκτης ΣΤ.1.1.2 υπολογίστηκε για το ΕΠ2 σε 88%, για το ΕΠ6 σε 95%, για το ΕΠ8 σε 97%, για το ΕΠ12 σε 92% και για το ΕΠ13 σε 67%.

Ως προς τα ποιοτικά στοιχεία που αφορούν στην εφαρμογή των Εργαλείων Πολιτικής, στην ΠΒΑ, γίνεται μια αναφορά στα υποερωτήματα που σχετίζονται με άμεσα αποτελέσματα και θεωρήθηκαν ως μη εφαρμόσιμα.

Για το ΕΠ2, το μόνο υποερώτημα που θεωρήθηκε μη εφαρμόσιμο είναι το:

- Απόκτηση επιστημονικού εξοπλισμού που επιτρέπει τη διεξαγωγή έρευνας/πειραμάτων/δοκιμών που γίνονταν και στο παρελθόν (PI2Q03).

Για το ΕΠ6, τα δύο υποερωτήματα που θεωρήθηκαν μη εφαρμόσιμα είναι τα:

- Βελτίωση των ερευνητικών δεξιοτήτων του Φορέα (PI6Q03).
- Πρόσληψη νέων επιστημόνων ή ερευνητών (PI6Q04).

Για το ΕΠ8, τα δύο υποερωτήματα που αναφέρθηκαν με τη μεγαλύτερη συχνότητα ως μη εφαρμόσιμα είναι τα:

- Μείωση του χρόνου εισαγωγής ενός τουλάχιστον προϊόντος στην αγορά (PI8Q14).
- Μείωση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος (PI8Q12).

Για το ΕΠ12, τα υποερωτήματα που αναφέρονται με τη μεγαλύτερη συχνότητα ως μη εφαρμόσιμα είναι τα:

- Δημιουργία ή σημαντική βελτίωση ενός e-shop ή ενός συστήματος κρατήσεων και τα υποστηρικτικά γι' αυτό υποσυστήματα (PI12Q07).
- Απόκτηση συστήματος ασφαλών πληρωμών (PI12Q08).
- Απόκτηση πρόσβασης σε υπηρεσίες νέφους (cloud computing) (PI12Q02).

- Απόκτηση εξειδικευμένων συστημάτων ή λογισμικών που ψηφιοποιούν την παραγωγική διαδικασία ή την παροχή υπηρεσιών της επιχείρησης (PI12Q12).
- Σχεδίαση και εφαρμογή Πολιτικής Ψηφιακής Ασφαλείας (PI12Q13).
- Εκπαίδευση του προσωπικού για την αποτελεσματική αξιοποίηση της υποδομής ΤΠΕ που αναπτύχθηκε (PI12Q14).

Για το ΕΠ13, το μόνο υποερώτημα που θεωρήθηκε μη εφαρμόσιμο είναι το:

- Βελτίωση της ικανότητας του φορέα να αναγνωρίζει ειδικές δεξιότητες που έχουν αυξημένη ζήτηση στην αγορά εργασίας (PI13Q01).

Για το ΕΠ2 δεν υπήρξαν μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα που να χαρακτηρίστηκαν ως μη εφαρμόσιμα.

Τα μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα που χαρακτηρίστηκαν με τη μεγαλύτερη συχνότητα ως μη εφαρμόσιμα για το ΕΠ6 ήταν τα:

- Κατάθεση πρότασης χρηματοδότησης για περαιτέρω έρευνα που θα βελτιώσει τα αποτελέσματα του έργου (PI6Q17).
- Εξασφάλιση χρηματοδότησης για την περαιτέρω βελτίωση των αποτελεσμάτων του έργου (PI6Q18).

Για το ΕΠ8, το μόνο υποερώτημα που θεωρήθηκε μη εφαρμόσιμο είναι το:

- Αύξηση της αξίας των εξαγωγών (PI8Q28).

Αντίστοιχα, για το ΕΠ12 τα δύο μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα που χαρακτηρίστηκαν ως μη εφαρμόσιμα με τη μεγαλύτερη συχνότητα ήταν τα:

- Αύξηση των εξαγωγών ή του κύκλου εργασιών από πελάτες εκτός Ελλάδας (PI12Q26).
- Μείωση εξόδων διοικητικής λειτουργίας (PI12Q22).

Για το ΕΠ13, τα μόνα υποερωτήματα που θεωρήθηκαν μη εφαρμόσιμα είναι:

- Συνεργασία με άλλους φορείς για υποστήριξη της τοποθέτησης των συμμετεχόντων σε θέσεις εργασίας (PI13Q06).
- Αναγνώριση από τους εργοδότες της αξίας της κατάρτισης των συμμετεχόντων (PI13Q07).

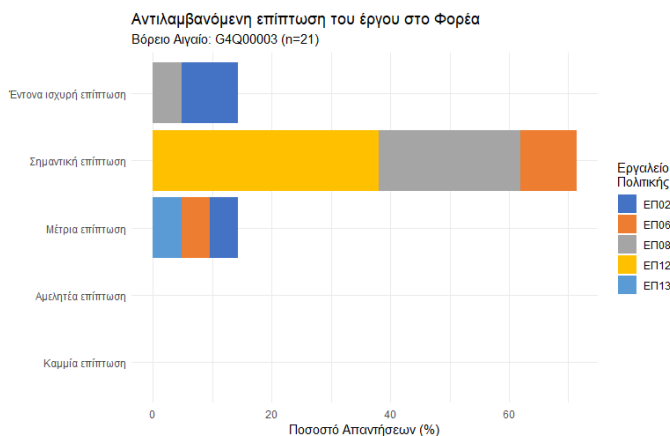
Αξιολογικό Ερώτημα **ΣΤ2. Σε ποιο βαθμό αναμένεται να οδηγήσουν οι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης που ενισχύθηκαν από τα ΠΕΠ σε διατηρήσιμες επιπτώσεις;**

Επίδοση

Βασικά ευρήματα Το παρόν αξιολογικό ερώτημα θα απαντηθεί μέσω focus group σε επόμενη φάση του έργου αφού ληφθούν υπόψη τα ευρήματα του ΣΤ1 ανά εργαλείο πολιτικής στο σύνολο της χώρας.

Τεκμηρίωση Το μοναδικό μέχρι στιγμής εύρημα που θα πρέπει να εκτιμηθεί σε επόμενη φάση του έργου είναι ότι, βάσει της έρευνας πεδίου, οι ίδιοι οι ωφελούμενοι εντοπίζουν επιπτώσεις που κινούνται από μέτριες έως έντονα ισχυρές. Στο ΕΠ2 οι 2 στους 3 αναφέρουν έντονα ισχυρή επίπτωση με αναβάθμιση

ερευνητικών δυνατοτήτων τόσο σε θέμα εξοπλισμού όσο και σε θέμα ερευνητών. Στο ΕΠ6, οι 2 στους 3 καταγράφουν σημαντικές επιπτώσεις που σχετίζονται με τη μοναδικότητα της έρευνας και του προϊόντος και ενέργειες αύξησης του κύκλου εργασιών. Στο ΕΠ8 οι 5 στους 6 αναφέρουν ισχυρές επιπτώσεις και 1 έντονα ισχυρές που οφείλεται στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, στον εκσυγχρονισμό, τη μείωση του λειτουργικού κόστους. Στο ΕΠ12 οι ωφελούμενοι κατέγραψαν σε όλες τις περιπτώσεις σημαντικές επιπτώσεις ως απόρροια του εκσυγχρονισμού. Τέλος, στο ΕΠ13, ο ωφελούμενος αναφέρει μέτρια επίπτωση που όμως σχετίζεται με την ικανότητα του φορέα να υλοποιήσει με ευκολία στο μέλλον αντίστοιχα έργα.

Αξιολογικό Ερώτημα

ΣΤ3. Σε ποιο βαθμό οι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης που ενισχύθηκαν από τα ΠΕΠ ήταν συμβατές με τη χωρική κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας;

Επίδοση

Βασικά ευρήματα

Η κατανομή της δημόσιας δαπάνης για δράσεις υποστήριξης της ΠΣΕΕ στις 4 περιφερειακές ενότητες της ΠΒΑ δεν είναι ικανοποιητικά συσχετισμένη ούτε με τη χωρική κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας ούτε και με την πληθυσμιακή κατανομή. Ο δείκτης Gini για την κατανομή της δημόσιας δαπάνης στις Π.Ε. είναι 0,6 και μειώνεται σε 0,47 όταν ληφθεί υπόψη η διάρθρωση της οικονομικής δραστηριότητας και η πληθυσμιακή κατανομή. Οι δύο τελευταίες τιμές συνιστούν μέτρια επίδοση που οφείλεται στο γεγονός ότι δε φαίνεται να υπάρχουν έργα στην ΠΕ Ικαρίας ενώ σε κάποια ΕΠ (ΕΠ2, ΕΠ13 και ΕΠ16) το σύνολο της δημόσιας δαπάνης συγκεντρώθηκε στην Περιφερειακή Ενότητα Λέσβου.

Τεκμηρίωση Βλέπε ενότητα «Συγκεντρωτικά» στο πρώτο μέρος της παρούσας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αποτελεσματικότητα: Το ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου κατάφερε να ενεργοποιήσει αρκετά εργαλεία πολιτικής, σε σχέση με τα περιγραφόμενα στην ΠΣΕΕ. Το ύψος των πόρων του ΠΕΠ που αξιοποιήθηκαν για δράσεις σχετικές με το ΠΣΕΕ, δεν διαφοροποιείται σημαντικά από την αρχική πρόβλεψη της κατανομής, ενώ τα κύρια έργα που δεν υλοποιήθηκαν αφορούν εργαλεία πολιτικής που υλοποιήθηκαν από κεντρικούς μηχανισμούς (ΤΕΠΙΧ). Η ΠΣΕΕ Βορείου Αιγαίου δεν εξειδίκευε πόρους για άλλα – πλην του ΠΕΠ – προγράμματα, ως εκ τούτου δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθούν τα μέτρα συγκριτικά. Σε επίπεδο δεικτών

αποτελέσματος μόνο σε έναν δείκτη (αριθμός ερευνητών στην Περιφέρεια) μπορεί να ανιχνευτεί ποσοτικά η συμβολή των δράσεων του ΠΕΠ, ωστόσο ακόμα και σε αυτή την περίπτωση, η τρέχουσα επίτευξη (2020) είναι κάτω από την τιμή βάσης του 2011.

Η ΔΕΑ σε επίπεδο υλοποίησης περιορίστηκε στο προϊόν της μαστίχας, όπου ενεργοποιήθηκε σχετικά άμεσα έργο μέσω ειδικής πρόσκλησης, χωρίς όμως να υπάρχει ιδιαίτερη αξιοποίηση σε επόμενα στάδια του Προγράμματος. Συνολικά υλοποιήθηκε ένας μικρός αριθμός έργων (98). Ως προς την ποιότητα, σύμφωνα και με τις εκτιμήσεις της ΕΥΔ Βορείου Αιγαίου δεν υπήρξε μεγάλη καινοτομία. Απλώς ενισχύθηκε η υφιστάμενη επιχειρηματικότητα.

Οι κύριοι παράγοντες που επηρέασαν τη συνολική αποτελεσματικότητα ήταν οι παρακάτω:

- Ιδιαίτερα στην αρχή του προγράμματος, διοικητικοί φραγμοί και έλλειψη κατάλληλων συστημάτων για τη διαχείριση των έργων καθώς δεν υπήρχε πρότερη εμπειρία, δυσχέρειες στην εφαρμογή του ΠΣΚΕ, ζητήματα ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης.
- Μικρή Διοικητική Ικανότητα σε ΕΥΔ και ΕΦΔ σε θέματα ΠΣΕΕ, Κρατικών Ενισχύσεων. Έλλειμμα ικανών συμβούλων να κατευθύνουν ορθά τις επιχειρήσεις.
- Αδυναμία εξασφάλισης ιδιωτικής συμμετοχής, θέματα με πλαστά πιστοποιητικά. Αστοχίες λόγω αύξησης κόστους υλικών
- Αλλαγή στην κατανομή πόρων, την προβλεπόμενη ενεργοποίηση δράσεων αλλά και πίεσης στους χρόνους λόγω των δυσμενών συνθηκών από τους περιορισμούς λειτουργίας λόγω της πανδημίας COVID-19.
- Η οικονομική κρίση που ακολούθησε δημιούργησε και πρόβλημα ρευστότητας ενώ η ενεργειακή κρίση επηρέασε επίσης τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας.

Αποδοτικότητα: Το ΠΕΠ του Βορείου Αιγαίου υπήρξε μία από τις ελάχιστες περιπτώσεις που παρά την ανακατανομή λόγω COVID-19, όχι απλά δεν μείωσε την κατανομή πόρων στον ΘΣ1, αλλά απεναντίας την αύξησε. Επιπρόσθετα σε επίπεδο νομικών δεσμεύσεων αυτές έχουν ξεπεράσει ήδη το 125% του π/υ του ΘΣ1 της αναθεώρησης του 2021. Το ίδιο συνέβη και στους Στόχους 2 και 3, χωρίς ωστόσο στην περίπτωση τους η αύξηση να σχετίζεται με την ΠΣΕΕ. Συνολικά, οι πόροι που σχετίστηκαν με ΕΠ ανέρχονται στο 17,5% του προϋπολογισμού των σχετικών Αξόνων του ΠΕΠ, ποσό που ναι μεν είναι χαμηλό, ωστόσο βρίσκεται κοντά στο απαιτούμενο ποσό της αρχικής ΠΣΕΕ.

Δεν υπήρξε κάποιου είδους συνέργεια μεταξύ των εργαλείων πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν προς υποστήριξη της RIS3 στο Βόρειο Αιγαίο με αντίστοιχα εργαλεία πολιτικής σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Συνοχή. Εκτιμάται ότι δεν υπήρξαν αρνητικές επικαλύψεις με παρεμφερείς προσκλήσεις άλλων μέσων. Οι χρονικές επικαλύψεις αφορούσαν ειδικούς τύπους έργων (π.χ. Κέντρο Μαστίχας) και κατά συνέπεια δεν τίθεται θέμα «ανταγωνισμού»

Συνάφεια. Μέσω του ΠΕΠ ενεργοποιήθηκαν 6 από τα 10 προβλεπόμενα ΕΠ με συμβολή σε 5 Ειδικούς Στόχους του ΠΕΠ και χρηματοδοτική βαρύτητα 30,7%. Το αποτέλεσμα δεδομένης της κατεύθυνσης πόρων προς την στήριξη των επιχειρήσεων για τις επιπτώσεις της COVID-19 και της δέσμευσης – χρήσης πόρων από το ΤΕΠΙΧ και τις δράσεις για τον Τουρισμό είναι σχετικά ικανοποιητική.

Προστιθέμενη αξία. Το ΠΕΠ χρηματοδότησε ειδικές δράσεις, όπως ο Μηχανισμός και το Κέντρο Μαστίχας, καθώς και ερευνητικές υποδομές που εξ αρχής διαχωρίστηκαν στα περιφερειακά προγράμματα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι η εύρεση εναλλακτικής χρηματοδότησης από άλλο πρόγραμμα δεν ήταν επιλογή για καμία επιχείρηση που μετείχε στο ΕΠ8. Η χαμηλότερη προστιθέμενη αξία εντοπίζεται στον τομέα των εφαρμογών ΤΠΕ.

Βαθμός επίτευξης άμεσων και μεσοπρόθεσμων αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας πεδίου οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα αναμενόμενα άμεσα αποτελέσματα για δυο από τα τρία εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν έχουν επιτευχθεί σε σημαντικό ποσοστό.

Χωρική κατανομή σε επίπεδο περιφερειακών ενοτήτων. Ως προς την χωρική διάσταση η κατανομή επηρεάζεται σαφώς από το μέγεθος των νησιών. Η Λέσβος ως διοικητικό κέντρο και κύρια έδρα του Πανεπιστημίου Αιγαίου συγκεντρώνει τον κυριότερο όγκο τω επενδύσεων με την Χίο να ακολουθεί.

Συνεντεύξεις

Ημερομηνία διεξαγωγής: 13-11-2023, 14:00 – 15:00

Αθανασέλλης Θεολόγος

ΕΥΔ – Μονάδα Α

athanasellis@mou.gr

Ξένια Βαλσαμίδα

ΕΥΔ – Μονάδα Β2

XBalsamidis@mou.gr

Βιβλιογραφία

ΕΥΔ ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2019, Έκθεση Παρακολούθησης Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου έτους 2019

ΟΜΑΣ 2020, «Τελική έκθεση αξιολόγησης της Αποτελεσματικότητας, της Αποδοτικότητας και της Συνάφειας, καθώς και πρόταση αναθεώρησης του ΕΠ